

Șef Rabin dr. MOSES ROSEN

ECOURI POST-PASCALE

CÎNTAREA CÎNTĂRILOR

„Sărbătoarea libertății noastre” — אֶת הַחֵירוּתָא — aduce cu sine o simfonie de cîntece, care se revarsă de-a lungul sărbătorii, începînd cu versetele Hagadei, din cea dintîi seară de Seder și pînă la marea viziune mesianică a profetului Isaia, pe care o citim în cea din urmă zi de Pesah.

Cîntecul și poezia ne-au călăuzit de la cei dintîi pași pe care i-am făcut pe cărările istoriei. Moșe și David, Shlomo și Iehzekel, Miriam și Debora, poezii și profeții, barzii și cîntăreții noștri populari — toți s-au străduit să coboare în adîncurile sufletului omenesc și să găsească acolo filonul de aur al bunătății și al dragostei. E adevărat. Întotdeauna au existat și falși profeți și falși poezi. Bileam vrea numai să blesteme; în locul nobleței sufletești, el caută răzburare, ură. Marea lupă ce o duce oaspetele serii de Seder, profetul Eliahu, este împotriva celor 450 de „profeți” ai lui Baal, căci ei sint cei care profanează poezia, pingăresc cîntecul și viziunea.

La mijlocul prăznirii pascale este orînduită lectura „Cîntărilor Cîntărilor”. O poveste minunată de dragoste, Dialogul dintre Sulamita și al ei păstor, purtat acolo, pe meleagurile sfinte ale Israelului, este o nemuritoare operă poetică, ce o datorăm aceluia care pe drept cuvînt a fost denumit מֶלֶךְ הַמִּשְׁכָּן „cel mai înțelept dintre oameni”, lui SHLOMO, fiul lui David, monarh în Ierusalim.

Ne povestește Talmudul (Tractat Iadaim, cap. 5) că înțelepții noștri s-au adunat spre a statornici cărțile care să fie trecute în rîndul celor sfinte, iar cînd s-a ajuns la „Cîntarea Cîntărilor”, au apărut ezitări și șovăieli. Un poem de dragoste între cărțile Bibliei? O idilă romantică are ce căuta între sfintele scrieri?

Atunci, Rabi Akiva, înțeleptul îndrumător al uneia dintre cele mai eroice generații din istoria noastră, viteazul între viteji, care a sfidat un întreg imperiu cu ascutimea gîndului și noblețea sufletului său, martirul Akiva, care și-a jertfit viața pentru ca dragostea și nu ura să domnească între oameni, a exclamat:

„Dacă celelalte scrieri sint sfinte, «Cîntarea Cîntărilor» e Sfînta Sfințelor, căci întreaga lume a fost creată numai pentru ziua în care i-a fost dăruită «Cîntarea Cîntărilor».”

Această exclamare a învățătorului nostru Akiva exprimă sensul destinului lui Israel, al destinului omenesc în genere. Viața nu ar merita să fie trăită, lumea nu ar putea să existe dacă perspectiva lor ar fi privită numai prin optica realității. Puțină visare, un dram de inapărire pe căile viziunii, un pic de poezie, o clipă de refugiu din proza hidă și exasperantă a existenței umane, toate acestea laolaltă împing carul istoriei înainte, spre vremurile care încă n-au venit, dar, „chiar dacă înfirzie, ele vor veni, le așteptăm în fiecare zi” (vezi cele 13 crezuri ale lui Maimonide).

Nu mai în cîntec, numai în poezie omul găsește resurse de forță spirituală spre a înfrunta realitatea, care îl face pe același autor, sub pseudonimul său literar de „Ecleziastul” — אֶלְעָזָר — să exclame: „Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sint deșertăciuni”.

Dacă acest adevăr e valabil pentru Om în genere, cu atît mai mult el explică perenitatea lui Israel. Ar fi putut el oare supraviețui îngrozitoarelor furtuni abătute asupra sa dacă n-ar fi știut, în clipa cînd îl cuprindeau flăcările rugurilor romane sau ale celor inchizitoriale, ale crematoriilor sau ale autofazeurilor, tocmai în acele clipe, să spargă zăria istoriei și să vadă noua orînduire ce va veni, de bună seamă, în care, așa cum o spune Ieșaiahu, încheind cu al său cîntec sărbătoarea de Pesah, „lupul va sălăși împreună cu mielul și iedul va păste alături de leopard”.

„Lupul”, în chip de legionari romani, îi sfîșiau trupul lui Akiva și el zîmbea — אֶתְּכָם מִשְׁחָה —, căci ochii săi sufletești erau încăreți cu razele poeziei, ale cîntecului, și el a grăit elevilor:

„Cum să nu zîmbesc? În întreaga mea viață, în fiecare zi, cînd rosteam Crezul nostru, «Sema Israel», crezul unității umane, «Să iubești pe Domnul Dumnezeu tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu întreaga ta ființă», îmi spuneam: «Cînd oare voi împlini prin fapte această declarație?», iar acum cînd a sosit marea clipă rivnită și vorbele mele din fiecare zi se transformă în fapte, acum să nu zîmbesc?”.

וַיֵּצֵא נֶפֶשׁוֹ בְּאֶחָד „Iar sufletul și l-a expiat cu cuvîntul «EHAD» — Unitate, Unitate a Creatorului, Unitate a Creației” (Talmud Bavli, Tractat Berachot, folio 61).

Legionarii romani, bieții legionarii romani, nu știu să cînte, credeau numai că știu să compună poezii, dar se înșelau. Cit timp otrava fiarei se mai afla într-inșii, ei doar urlau, dar nu cîntau.

Akiva însă a zîmbit, pentru că a înțeles forța, invincibila forță a „Cîntării Cîntărilor”. Akiva a văzut întreg sensul Creației în Cîntec. „Cîntarea Cîntărilor” e de aceea Sfînta Sfințelor.

FELICITĂRI DE PESAH

EMINENȚEI SALE

ȘEF RABIN DR. MOSES ROSEN

București

În numele meu și în numele poporului Israelului vă adresez, cu ocazia sărbătorii de Pesah, urarea de „Hag Casher Vesameiah” Domniei-văstre, familiei D-văstre și întregii scumpe comunități evreiești din România.

Fie ca o pace adevărată să domnească în Israel și în lumea întreagă!

HAIM HERZOG

Președintele statului Israel

PREMIUL „SHAZAR” ACORDAT EMINENȚEI SALE

Conducerea Premiului „Shazar” pentru educație a hotărât să acorde Eminenței Voastre Premiul „Shazar” pentru educație pe anul 5744, în semn de omagiu și prețuire pentru opera vieții Eminenței Voastre în educarea evreilor din România și în dezvoltarea legăturilor cu iudaismul și cu Israel.

Vă rugăm să primiți felicitările și urările noastre de bine, Dv. și soț(a) Dv., pentru un Pesah Casher fericit.

Dr. ELI TAVIN

Comitetul de direcție, conducătorii și funcționarii din „American Jewish Joint Distribution Committee” vă trimit calde felicitări și cele mai sincere urări de bine cu ocazia alegerii Dvs. ca să primiți prestigiosul premiu „SHAZAR”, — o răsplată pe deplin meritată pentru neamestul Dvs. devotament și pentru spiritul de nemărginit sacrificiu ce l-ați dovedit pentru poporul nostru.

Fie ca să continuați a merge din succes în succes!

HENRY TAUB
PreședinteRALPH GOLDMAN
Vicepreședinte executiv

VIZITĂ PROTOCOLARĂ

Vineri 13 aprilie a.c., Excelența Sa Zwi Brosh, ambasadorul statului Israel la București, a făcut o vizită protocolară la Cancelaria Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen, președintele Federației Comunităților Evreiești.

Excelența Sa a fost însoțit de d-nii: Zwi Ravner — consilier, Armand Lavon — secretar I al ambasadei, Gideon Neeman — secretar II, Levi Zivan, șeful serviciului consular al ambasadei.

Din partea F.C.E., au participat: Prim-Rabin I. M. Marilus, av. Emil Șechter — secretar general al F.C.E., ing. Th. Blumenfeld — președintele C.E.B., acad. prof. dr. doc. N. Cajal — șeful Secției medicale a F.C.E., prof. dr. doc. M. Saragea — directorul Căminului „Amalia” și Șef Rabin dr. Moses Rosen, prof. dr. D. Rimer — directorul Cancelariei Eminenței Sale și prof. H. Riemer — prim-redactor al R.C.M.

Excelența Sa dl ambasador Zwi Brosh a prezentat Eminenței Sale și întregii obști evreiești din România felicitări și urări frățesti de „Hag casher vesameah” cu prilejul sărbătorii de Pesah 5744.

Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen, în numele său, al Comitetului de conducere al F.C.E. și al comunităților evreiești din întreaga țară, a mulțumit pentru bunele urări și a transmis, la rîndul său, urări de bine, pace și prosperitate tuturor fraților noștri din Țara Sfîntă.

Întrevederea a decurs într-o atmosferă cordială, frățască.

OBȘTEA EVREIASCĂ DIN ROMÂNIA A SĂRBĂTORIT, DUPĂ TRADIȚIE, ȘI ACEST PESAH 5744

Publicăm în p. 6, 7 reportaje și imagini din București și din țară

Seder la Restaurantul ritual din București

O latură mai puțin cunoscută a neobositei activități desfășurate de dr. Moses Gaster (1856—1939) pe tărîmul științei și culturii este cea legată de teatru ca lăcaș de artă și, totodată, ca școală de atitudine etică și civică. Absorbit de multiple alte preocupări, M. Gaster n-a profestat sistematic exegeza dramatică, mărginindu-se doar la câteva cronici, publicate până în 1885, anul cînd a fost silit să părăsească țara. Totuși, din atît cît a scris, Gaster ni se înfățișează nu numai ca un cronicar cu gust și pricepere în ale scenei — chiar dacă unele din pronosticurile sale în această materie nu și-au găsit ulterior confirmare —, ci și ca un mentor artistic în stare să emită judecăți de certă valoare programatică.

Debutînd în critica dramatică — teren deja fertilizat de Kogălniceanu, Alecsandri, Filimon, Hasdeu și mai ales de Eminescu —, M. Gaster se pronunță din capul locului, în spiritul iluștrilor săi înaintași sau contemporani, pentru un teatru realist, autentică școală a adevărului vieții, intrinsecă măiestrie a unor realități și condiții specifice. El se ridică împotriva tendinței de a face din teatru „mai degrabă un loc de distracție”, cu un reper-toriu anemic, în care „înflorește... vodevilul și piesa sau comedia teatrului de periferie parizian”. Iată de ce „pregătirea estetică necesară receptării corespunzătoare a unei opere dramatice este departe de a fi atît de răspîndită” în rîndurile publicului. Această „lacună în viața noastră teatrală” a fost sesizată — notează cu satisfacție Gaster — de conducerea Teatrului Național, „încredințată unor cunosători ai artei”, care, în vederea stimulării dramaturgiei originale de calitate, „au lansat mai multe premii pentru cele mai bune realizări în acest domeniu” (Din cronică „Ueber die Jungfrau von Cozia” [„Fata de la Cozia”, de I. Roșca], publicată mai întîi la Leipzig și apoi reproducută în revista de limbă germană „Bukarester Salon”, 1883, II, pp. 236—241, la care Gaster a colaborat activ).

O viziune mai cuprinzătoare și mai riguroasă învederează cronică, publicată doi ani mai tîrziu, la Nea Frîtilă, piesă localizată după un autor francez (în „Revista literară”, 1885, VI, p. 292, sub semnătura Moga). Din nou Gaster pune frontal, încă din preliminarii, „o chestiune mult dezbătută, dar încă nerelozată cu desăvîrșire. Chestiunea, adică, despre menirea teatrului. Este oare teatrul menit a avea un caracter etico-didactic, adică de a fi un fel de școală înaltă artistică, care, pe lîngă idealul artei în sine, mai urmărește și scopuri culturale: cultivarea gustului, îndulcirea năvaurilor, curățirea și netezirea limbii, sau este menit numai a fi un loc de petrecere?” În cronicarul nu pregetă să dea el, primul, răspunsul la întrebare: „Fără îndoială deci, vom prefera totdeauna caracterul etic și didactic, în loc de caricatură sau simplă petrecere; aceasta din urmă înseamnă pentru mine

o decădere a gustului și o slăbiciune a autorului. Cine nu se poate înălța la concepțiunea și plăcerea frumosului pentru că e frumos, că e armonic, că are un scop intern, acela scade la preținse cîpii după natură, cărora le lipsește ideea. Înălțuirea unui sir de intrigi hazlii încă nu este o operă de artă, chiar dacă ar corespunde gustului și cerințelor publice. Cu aceasta ne întorcem la chestiunea de la început: trebuie să crească teatrul, gustul estetic și să fie ca o școală a artei!”

Această netă luare de poziție a criticului are, totodată, semnificația unui act de raliere militantă la arta realistă, promovată de cei mai de seamă oameni de cultură ai țării și cu deosebire de strălucit teoretician și îndrumător al scenei românești din vremea sa — Mihai Eminescu.

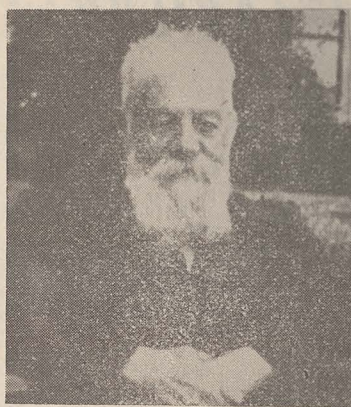
Moses Gaster, critic dramatic

45 de ani de la moartea
filologului și scriitorului

Cuvintele-program ale marelui poet, „să compunem un repertoriu național român, care nu numai să placă, ci să și folosească, ba înainte de toate să folosească”, oferă, incontestabil, măsura consonanței de esență dintre concepțiile celor doi admiratori ai Thaliei.

Interesul lui M. Gaster pentru fenomenul teatral avea însă și unele motivări specifice, legate de idealurile sale etico-umanitare, de comuniune spirituală și morală între oameni, într-un climat de toleranță și de respect mutual: „...bine condus și plastic exprimat, se pot domoli prin joc de scenă antagonisme de religie și de rasă. Văzîndu-ne față în față cu persoanele, cu activitatea lor, cu caracterul, mai lesne ne împăcăm cu dinșii decît cu principii rigide și preconcepute. De la om la om mai ușor pier prejudecățile decît prin mii de dezvoltări teoretice”.

Prin punctul de vedere exprimat aici, Moses Gaster se apropie sensibil de un alt cunoscut iubitor de teatru, dr. Iuliu Barasch (1815—1863), a cărui deviză era: „Sfîrșitul teatral să fie totdeauna biruința celui bun și căderea celui rău”. De altfel, amîndoi au avut pasiunea conferințelor publice și poate de aceea puneau atîta preț pe forța de înfrîmire a discursului actoricesc, rostit cu vibrație de la înălțimea scenei, adevărată catedră de îndrumare, luminare și instruire a publicului. Se știe că, dacă notele de spectator ale dr.-ului Barasch, de care pomenește biograful său, M. Schwarzfild, n-au putut fi nicăieri descoperite, în schimb melodrama *Debora*, tradusă de eruditul medic din germană, a constituit ani în șir o piesă de rezistență a Naționalului bucureștean. Apariția *Deborei* reprezenta, în intenția talmăcitorului, un răspuns la

pamfletul *Prastia*, publicat la București în 1858. Inițial dr. Barasch proiectase și probabil în bună parte redactase o replică directă la acest pamflet, pe care însă, în urma confiscării lui, sub presiunea opiniei publice, de către autorități, a renunțat s-o mai încredințeze tiparului, preferînd să porceadă oarecum indirect — și aici afinitățile sale cu M. Gaster sînt pilduitoare —, prin intermediul unei opere dramatice, la combaterea închistării de spirit, generatoare de neîncredere, suspiciune și ură, la dezlănuirea condiției precare, de neînviat, a coreligionarilor săi.

În ultima parte a cronicii sale, Gaster se oprește pe scurt asupra nivelului interpretării actoricești, aflat în directă dependență nu numai de talentul și dăruirea protagoniștilor, ci și, evident, de distribuția lor, mai mult sau mai puțin inspirată, pe roluri: „Însă, și acesta este

lucrul de căpetenie, trebuie să se cum-pănască bine rolul fiecăruia. Adesea ni-tînd autorul măsura numai un moment, poate să producă tocmai efectul contrariu... Jocul actorilor... era cam rece și sîcios. Chiar Iulian (Stefan Iulian [1851—1892] a excelat în roluri comice), care și de astă dată a arătat că e un adevărat artist, nu putu să scape de o sfilă oare-care decît după actul al doilea. Cu multă gingăsie a fost reprezentată Susana de către d-na Ar. Manolescu-Romanescu (1854—1918), renumită artistă dramatică. Păcat numai că episodul din Biblie, punctul culminant al piesei, n-a fost reproducut cu toată naivitatea și energia cerută. A-plauzele numeroase după terminarea pie-sei au dovedit iarăși simțul sănătos al poporului... și din acest punct de vedere consider reprezentățiunea lui Nea Frîtilă ca un succes moral al Teatrului Național”.

Asemenea considerente îngăduie iarăși paralelisme cu Eminescu, atît sub raportul conținutului — neîntrecut bard subliniase în cronicile sale dramatice funcția estetică a teatrului, pe lîngă cea social-educativă —, cît și sub cel al formei, inclusiv al manierei de exprimare. Pentru comparație să cităm, bunăoară, notații eminesciene — succinte, dar totuși atît de bogate în substanță — prilejuite de vizita sa la Teatrul evreiesc (august 1876): „...jocul actorilor a fost excelent, actorul ce juca pe hasid a reprezentat atît de fidel pe evreu... încît trebuia să recunoaștem mult talent; (rolul ginerelui a fost jucat în mod foarte caracteristic, directorul trupei are un glas simpatic (b-riton) și figură plăcută”.

Interferențele dintre Gaster și Eminescu au rădăcini adînci, ele derivă din convergențe de ordin spiritual, dar și din amînite confluente ale destinelor lor individuale. Gaster s-a aflat mult timp la preajma lui Eminescu, de care era unit între altele, prin dragostea față de limba vechilor manuscrise și hrisoave românești. Gaster însuși a evocat, către simțul vieții, ceasurile de lectură a textelor îngăbenite de vreme, precute în tot răsia lui Eminescu: „Am stat multă vreme în legătură prietenească cu Eminescu. Trebuie să mă mărginesc numai la a-mintire care mi s-a întipărit în mintă și anume: de cite ori veneam la dînsul citeam cu tot dinadînsul manuscrisele cele vechi și letopiseși ce le avea și citeodată din Viețile sfinților, căci el nu sătura de limba veche și frumoasă din aceste texte. Iar citeodată, cînd dădeam de cite o frază frumos tîluită, el erema: „Ei, Gaster, ce spui? Așa-i că scrii frumos?”.

În această lumină, analogiile dintre Eminescu și Gaster în materie de critică dramatică sînt, neîndoielnic, expresia atît zîului amîndurora la idealurile estetice înaintate ale epocii, a consensului lor asupra înaltei meniri a teatrului, tribuna frumosului și a binelui deopotrivă.

I. CARNIL

Obiecte de artă referitoare la istoria evreilor din România existente într-o colecție vineză

În timpul unei călătorii de studii efectuate la Viena, am fost în fericită situație de a face cunoștință cu importanta colecție de artă și istorie evreiască „Berger”, cuprinzînd aproximativ 3 000 de piese (cultice, numismatice, documente etc.).

Desigur, pentru noi reprezintă un deosebit interes faptul că în această colecție există și un număr de obiecte provenite de pe teritoriul patriei noastre. Dintre acestea amintim o menora, destinată sărbătorii de Hanuka. Lucrarea este din argint aurit și, în mod vizibil, un produs tipic al unui atelier din Brașov. Potrivit caracteristicilor sale, menora poate fi datată din secolul al XVII-lea.

O altă piesă remarcabilă este un ornament de Tora, lung de 35,5 cm, executat din argint într-un atelier din Transilvania, la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. Deosebit de frumoase sînt filigranele, care trădează o mină foarte pricepută. Au reținut atenția noastră și două pocale de kidus. Unul dintre acestea, provenit de pe la 1720, este probabil produsul unui meșter evreu din Transilvania. Celălalt provine din Sibiu și este o lucrare executată în 1832.

Trebuie să facem o mențiune și despre o tăviță de argint destinată sinagogii din Arad, executată în 1820. Piesa este tipică pentru lucrările de argintărie contemporane locale și are o greutate de 208 g. Tăvița poartă și o inscripție care arată că a fost oferită pentru folosul „sfintei comunități din Arad”.

Vizitatorul acestei colecții rămîne profund impresionat în fața valoroaselor piese expuse.

GLÜCK EUGEN

GÎNDURI

Din HEINRICH HEINE

Fiecare generație este o continuare a celei precedente și răspunde pentru faptele ei. Domnește o solidaritate a generațiilor ce se succed; pînă și popoarele care păsesc unul după altul preiau o astfel de solidaritate...

Mărturisesc că voi acționa cu entuziasm pentru drepturile evreilor și pentru egalitatea lor ca cetățeni; și în vremurile grele, care inevitabil vor veni, plebea mă va auzi, berăriile vor palatele vor răsună de vocea mea.

[Sînt un] ostaș din războiul de eliberare al omenirii.

Poporul cere ca scriitorii să simtă împreună cu el pasiunile fiecărui moment, ca de aceștia să-i stimuleze plăcut sau să-i mîhnească sentimentele ce-l stăpînesc.

Despre HEINRICH HEINE

Cu cît originea sa evreiască îi distrusese mai mult viața, cu atît era mai puțin dispus de a suporta ca această origine să constituie ținta unor batjocuri ordinare.

Pentru Heine originea sa evreiască i-a devenit... fericirea și, în același

timp, nefericirea vieții sale. Această origine i-a răpit pacea și liniștea, dar l-a și adus în rîndurile luptătorilor de avangardă pentru o omenire liberă, printre care numele său strălucește pentru vecie.

(Franz Mehring)

Heine a intenționat să fie nu numai scriitor și artist, ci și purtător al progresului spiritual și politic, militant al timpului său.

(Otto Mann)

Heine era un adept total al luptei împotriva asuprii sociale a evreilor, și cît de apropiată îi era această luptă o arată participarea sa activă la „Asociația pentru cultură și știință a evreilor”.

(Franz Mehring)

Este părintele nemuritor al prozei germane moderne...

(Arnold Zweig)

A spune că Heine a fost unul dintre cei mai de seamă poeți și unul dintre oamenii cei mai pătrunzători ai vremii lui nu este de-ajuns. Trebuie adăugat... că, intrat în posteritate de aproape un secol, Heine a rămas pentru noi un contemporan.

(Tudor Vianu)

Edmond Fleg ca autor al libretului operii „Oedip” de George Enescu

„...De altminteri, trebuie subliniată desăvîrșita frumusețe a libretului scris de Edmond Fleg. Îmi amintesc că tînci, în acea perioadă a ofensiviei creștine pe care o marca ura de rasă, această lepră sufletească, am auzit unii exprimîndu-și iritarea că Enescu n-a găsit pentru opera lui un libret măcar creștin dacă nu român... Faptul că Enescu a recurs tocmai la Edmond Fleg dovedește, în primul rînd, siguranța exigenței acustice a marelui muzician, libretul avînd nevoie pentru un alt subiect de tonalitatea clasică și bibliotecă pe care i-o putea imprima acel nobil poet evreu de limbă franceză... În orice caz, libretul trebuia să fie în franceză, deoarece numai scena Operei Marii din Paris putea oferi treapta supremă a consacrării. Dar eu am simțit atunci în colaborarea lui Enescu cu Edmond Fleg, și dezmințirea pe care marea muzician, cel ce a exprimat atît de mult atît de adînc sufletul nostru național, opunea, superb, barbariei și urii antipode, naționalismului verbos și santajist, terorismului setos de exterminare”.

ALEXANDRU PALEOLOGU

(vol. „Alchimia existenței”, editura Cartea Românească, 1983)

MERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

Avem în față „Allgemeine Jüdische Wochenzeitung”, săptămânal evreiesc, care apare la Düsseldorf, și pe care-l primim cu regularitate la redacție. Din cele 12—14 pagini, două sînt intitulate: „Comunități și organizații”. Din ele se poate afla orarul serviciilor religioase de Kabalet Sabat și de Șabat la Bonn, Bremen, Frankfurt, Hamburg, Köln, München, Stuttgart și în alte localități, în total în peste 40 de orașe vest-germane. În aceleași pagini — pericopa săptămîinii, note despre Brit-Mila, Bar-Mitzva, căsătorii, anunțuri despre cursurile de Talmud Toră, despre seminarii și colocvii pe teme iudaice, despre solemnitățile repunerii în funcțiune a unor sinagogi sau așezarea unor plăci comemorative pe clădirile unor foste sinagogi.

Toate acestea sînt doar cîteva indicii că în Germania Federală trăiesc în prezent evrei, că există și pulsează o viață comunitară, cu instituțiile ei specifice. Pe pămîntul fostului Reich hitlerist, acolo unde doar cu 45 de ani și ceva în urmă, în cumplita „Noapte de cristal”, sinagogile au fost mistuite de flăcări, iar enoriașii deportați în lagăre de concentrare, acolo unde evreii trăiau coșmarul planului „Endlösung” („Soluția finală” a chestiunii evreiești), fii ai lui Israel își înalță din nou cu pioșenie rugile către Domnul în temple reclădite, cîtesc din Sullurile Torei, respectă tradițiile și obiceiurile ancestrale. Nu este oare și acesta încă un exemplu al eternei supraviețuirii a poporului evreu? Un „miracol” care uimește orice minte clarvăzătoare?

Recent, a avut loc la Düsseldorf festivitatea celei de-a 25-a aniversări a reno-

vării sinagogii orașului. Cu acest prilej, ministrul de interne al landului Renania de nord-Westfalia, Herbert Schnorr, a spus: „Cine ar fi crezut acum 45 de ani, cînd sinagoga fusese distrusă, iar obștea cvasinimicită, că vom trăi o zi ca aceasta, în care marcăm existența unei comunități evreiești în continuă dezvoltare?”. În sprijinul acestei afirmații au fost citate date care arată că dacă în 1958 comunitatea din Düsseldorf număra 80 de membri, în 1978 numărul celor înscrși în scriptele acesteia era de 1700.

Acum, în Germania Federală

Care este însă situația pe tot teritoriul R.F.G.? Sursele comunitare indică circa 30.000 de evrei; dar statistici neoficiale apreciază că numărul ar fi mai mare. Oricum, ei nu depășesc 5—6% din cîți erau în întreaga Germanie înainte de venirea lui Hitler la putere și, în cadrul celorlalte minorități, sînt cei mai puțin numeroși. Ei formează un grup foarte diversificat; unii aparțin unor familii care au locuit și înainte de război în Germania și, printre aceștia, se găsesc și foști exilați sau deportați în lagăre, care au revenit la locurile lor de băștină; alții fac parte din „persoanele deplasate” sau imigranți, care au hotărât să se stabilească în Germania. Cei mai mulți își afirmă identitatea lor iudaică, ceea ce nu-i împiedică să se manifeste ca cetățeni devotați ai țării în care trăiesc.

(„După cel mai mare genocid din istoria omenirii, cît timp trăiesc în R.F.G. — mă simt mai mult ca oricînd evreu” — a scris producătorul de filme de televiziune Artur Brauner.)

În R.F.G. există, în prezent, 73 de comunități evreiești; ele sînt grupate în 9 federații locale, care, la rîndul lor, sînt reunite în „Zentralrat der Juden in Deutschland” („Consiliul Central al Evreilor din Germania Federală”), cu sediul la Düsseldorf. Consiliul este organul reprezentativ al evreilor în raporturile

cu oficialitățile vest-germane. Conducerile comunităților, în special cele din centrele mai mari, cum sînt Frankfurt, Hamburg, Düsseldorf, desfășoară o activitate iudaică susținută.

În prezent, funcționează în Germania Federală circa 60 de sinagogi și case de rugăciune. Un număr de 12 rabini oficiază serviciile divine și răspund nevoilor de cult ale obștii evreiești.

În diferite orașe există centre comunitare care adăpostesc sălile de cursuri pentru Talmud Toră, bibliotecă, săli de conferințe, ateliere, restaurant ritual, amenajări sportive și birouri administrative. Pentru pregătirea deserventilor de cult și a cadrelor necesare comunităților și, în genere, pentru specializarea în domeniul culturii iudaice s-a înființat „Colegiul pentru studii iudaice de la Heidel-

berg”, unde se predau, ca materii de învățămînt: Tanahul, Talmudul, istoria poporului evreu, istoria filozofiei și spiritualității iudaice etc. Și la München există un institut pentru iudaistică. Comunități ca cele din Düsseldorf și Frankfurt editează propriile lor publicații periodice, în afara săptămînalelor, în limbile germană și idiș, destinate evreilor din întreaga Germanie Federală.

Pe lângă un șir de comunități există cămine de bătrîni, ulate cu tot ce este necesar pentru ca pensionarii să se bucure de un trai confortabil. Un astfel de cămin a fost inaugurat la München în noiembrie anul trecut.

Respectul față de cei dispăruți se vădește în îngrijirea cuvenită celor 106 cimitire existente.

Cu toate că Constituția și legile R.F.G. au statuat norme care să asigure drepturi egale cu ale populației majoritare și posibilități de liberă exercitare a cultului, mulți evrei din R.F.G. se simt izolați și privesc cu îngrijorare fenomenele de recrudescență a nazismului, care se manifestă tot mai frecvent și agresiv. „Fiecare zvoncă pe un zid, fiecare atac antievreiesc apărut în „National-Zeitung”, organ de presă neonazist, deschide răni vechi nu numai la cei persecutați de regimul hitlerist, ci la o covârșitoare majoritate a germanilor”, scrie Erik Blumenfeld, născut în 1915 la Hamburg, în cartea intitulată „Fremde in eigenen Land” („Străin în propria țară”), întrebîndu-se, ca și alți autori din aceeași culegere, dacă a fost just ca după război atîția evrei să se stabilească în R. F. Germania.

IAACOV GOLD

Exemplu de ecumenism

Un fragment dintr-o placă de marmură incrustată cu cele zece porunci, turată de un neamț de la o sinagogă incendiată de hitleriști și transformată în treaptă la o scară ce ducea în grădina sa, din orașul Lehr, a fost recuperată nu demult. La spovedania văduvei respectivului, preotul din localitate a aflat de aceasta. Placa a fost adusă în Israel.

În cadrul unei ceremonii, care va avea loc la sinagoga „Ihud Šivat Zion” din Tel Aviv, această piatră își va găsi locul de onoare la intrarea în sinagogă. Vor fi invitați: ambasadorul R.F.G. în Israel, dr. Niels Hansen, primarul Tel Avivului, dr. Shlomo Lahat, preotul german care a predat piatră, și a venit în acest scop în Israel, primarul orașului Lehr și alții.

Cu aceasta se va încheia și un capitol dramatic din viața lui Ihiei Hirschberg, născut în sus-amîntitul orașel Lehr, din nordul Germaniei. Ihiei Hirschberg a trăit, la vîrsta de 12 ani, coșmarul incinerării minunatei sinagogi, în „Noapte de cristal”, din 9 noiembrie 1938. „Nu voi uita niciodată, povestește Hirschberg, groaznică zi cînd a ars sinagoga. Eram circa 300 de evrei în orașelul Lehr. Tatăl meu a fost director de școală și șeful comunității evreiești. În acea noapte am fost scoși, cu torturi, în piața din fața sinagogii ca să primim incendierea lăcașului sfînt. Am fost amenințați că vom fi aruncați în foc dacă ne vom întoarce privirile de la această privești. Am izbucnit în plîns, dar mama m-a liniștit: «Nu plînge Ihiei, sinagoga ei o pot arde, dar credința noastră nu poate fi nimicită».

Pe urmă am fost trimiși în lagărele de concentrare, părinții mei au pierit la

Auschwitz. Eu și fratele meu am reușit, ca prin minune, să ajungem, chiar de Hanuca 1939, în Israel”.

Un german care locuia lângă sinagogă a furat superba placă de marmură din sinagogă cu inscripția celor zece porunci, a acoperit literele cu smolă și a folosit-o ca treaptă în grădina de lângă casa sa.

După decesul proprietarului, văduva acestuia s-a adresat preotului Grünwald din localitate și i-a mărturisit taina plăcii de marmură. Placa a fost păstrată de preotul Grünwald pînă în luna mai 1982, cînd o numeroasă delegație israeliană, formată din evrei foști locuitori ai orașelului Lehr și din orașelul învecinat, au vizitat această localitate, unde în prezent nu locuiește nici un evreu. Gazdele lor au fost germani din „Societatea pentru colaborarea evreo-creștină”, condusă de același preot Grünwald.

Intr-o seară preotul l-a invitat pe Ihiei Hirschberg, care se afla printre oaspeții, și i-a dezvăluit marea taină. Hirschberg a rămas mut de emoție în momentul cînd preotul i-a prezentat placa grea de marmură, păstrată de el cu grijă.

Recent, piatra cu placa de marmură a fost adusă în Israel. Literele au fost curățate de smolă și placa își va găsi locul pe care-l merită.

Gestul preotului Grünwald este un exemplu de adevărat ecumenism, mult mai valoros decît declarațiile făcute de unii, dar nedublate de fapte.

A.B.

0 aniversare muzicală în Cetatea patriarhilor

La Beer Sheva funcționează unul dintre cele mai bune colective teatrale profesionale din țară. Chiar în zilele cînd mă aflam acolo, am asistat la premiera unui original „Lear”, în viziunea, de o puternică expresivitate, a regizorului Dinu Cernescu, de la Teatrul Giulești din București.

Dar adevărata mindrie cultural-artistică a Beer Shevei zilelor noastre este SINFONIETTA. Ce se ascunde sub acest nume care s-a prefăcut, cu adevărat, în renume, un renume cucerit prin intense strădanii și răspîndit astăzi nu numai în întreaga țară, ci și mult dincolo de hotare? E vorba de un ansamblu orchestral care, pornit acum zece ani ca un simplu grup de muzică de cameră, cu o tentă ușor amatoristică, a devenit, în acest extrem de scurt răstimp, a doua — ca importanță artistică — mare formație orchestrală de muzică simfonică din țară (prima fiind faimoasa Filarmonică din Tel Aviv, întemeiată acum cinci decenii de reputatul violonist și dirijor Bronislaw Huberman și condusă, în ultimii ani, de nu mai puțin celebrul dirijor de obîrșie indian, Zubin Mehta).

Un eveniment de seamă — nu numai în viața culturală a Beer Shevei, ci și a întregii țări — este sărbătorirea, în această stagiune, a unui deceniu de activitate a SINFONIETTEI. Ne-a făcut, deci, o deosebită plăcere faptul că fondatorul și, totodată, conducătorul artistic al orchestrei în toți acești zece ani, fără întrerupere, prestigiosul dirijor MENDI RODAN, originar din România, a binevoit să ne acorde un interviu în legătură cu această aniversare.

— Abia întors din Bruxelles, unde sînteți directorul artistic al Filarmonicii belgiene, și la scurt timp după deschiderea cursurilor la Academia de Muzică Rubin din Ierusalim, al cărei decan sînteți, iată, vă aflați cu SINFONIETTA în pragul stagiunii jubiliare. Ce semnificație atribuiți acestui moment?

— În primul rînd, aceea a reînnoirii unor tradiții milenare. Sîntem un popor de cîntăreți — ce dovadă mai elocventă decît că am dăruit omenirii unul dintre simbolurile eterne ale cîntecului, Regele-Psalmist, și că unul dintre cele mai sfînte capitoare ale Cărtii noastre Sfînte este Cîntarea Cîntărilor?! — și este firesc ca muzica să ocupe în existența noastră cotidiană un loc de frunte. SINFONIETTA s-a străduit să împlinească tocmai această imensă sete de muzică, de muzică elevată, de muzică bună, desigur, sinteză a tradiției cu căutările inovatoare. Cheia succesului SINFONIETTEI, o spunem fără falsă modestie, între altele, în această constă: în faptul că interpretînd cu pasiune marii clasici ai muzicii, bunăoară Beethoven, Vivaldi, Mendelssohn-Bartholdy, Bruch, a arătat aceeași receptivitate și față de contemporani ca Pro-

kofiev, Bartok, Schönberg, Alban Berg, mergînd pînă la compozitorii din ultimele promoții. O altă explicație este și faptul că ne adresăm tuturor generațiilor: într-adevăr, chiar în această stagiune jubiliară — dar aceasta se repetă de ani și ani — avem prevăzute, în afara concertelor pentru publicul adult, în marea majoritate pe bază de abonamente, și o serie de cinci concerte pentru tineret, sub denumirea de SINFO-NOAR, și una de patru concerte universitare, în colaborare cu Departamentul de Științe Umaniste al Universității Ben-Gurion din Beer Sheva, sub denumirea SINFO-CAMPUS. Doresc să precizez că aceste manifestări muzicale se bucură, la fel ca și celelalte concerte ale noastre, de prezența pe podium a unor dirijori și soliști de deosebit prestigiu, figuri reprezentative ale artei concertistice contemporane...

— Prin ce evenimente muzicale va marca SINFONIETTA jubileul ei decenal?

— Trebuie să subliniez că ne vom strădui ca această stagiune, în întregul ei, să fie un eveniment. În primul rînd, vom lansa un șir de noi lucrări ale unor compozitori israelieni și de peste hotare, între care una, aparținînd talentului muzician T. Avni, este dedicată însăși aniversării SINFONIETTEI. Aș mai aminti, în această ordine de idei, prima audiență mondială a lucrării „Cantus IV” pentru clarinet-bas și orchestră, de M. Kopitman, sau prima audiență israeliană, chiar sub bagheta compozitorului, a „Varietăților pentru coarde”, de Paul Tortelier. În al doilea rînd — dar nu cel din urmă — se cuvine evidențiată participarea la jubileu a unor soliști de renume, ca marea soprană Sheila Armstrong, strălucitul pianist Boris Berman, Maria de la Pau, Chen Hung-Kuan (recentul laureat al severului concurs de pian Arthur Rubinstein), Homero Francesh, violonistul José Louis Garcia, Eliyahu Shulman, flautistii Erela Talmi, Moșe Epstein etc. Într-un cuvînt, ne vom strădui să transformăm această stagiune — cu reverberații, prin turnee, și în alte centre ale țării — într-un eveniment muzical vrednic de aureola biblică a Beer Shevei!

•

O știre de ultimă oră: SINFONIETTA și-a marcat aniversarea și printr-un turneu de largă anvergură peste hotare, concertînd — sub bagheta dirijorului a lui Mendi Rodan și avînd ca soliști pe pianistul Homero Francesh și pe chitaristul Elliot Fisk — în mari sanctuare ale muzicii din Europa, cum sînt Alte Oper din Frankfurt am Main, Palais des Beaux-Arts din Bruxelles, Mozartsaal din Mannheim și Herkulesaal din München, precum și în alte săli de concert din Franța, Belgia, R. F. Germania.

VICTOR BÎRLĂDEANU

Conferință europeană a foștilor deportați — internați și combatanți evrei

Federația mondială a rezistenților, combatanților și deportaților evrei face cunoscut că la 26 și 27 mai a.c. vor avea loc la Bruxelles o conferință europeană și o adunare a foștilor deportați-internați și combatanți evrei. În acest scop, toate persoanele făcînd parte dintr-una din categoriile menționate sînt solicitate să comunice, cît mai curînd posibil, adresele la secretariatul belgian al conferinței: 1060 Bruxelles, 68 avenue Dupétioux (telefon 02/537 16 91 sau 02/537 88 22 și 02/5220494. Telex: Bruxelles 24687—CCQJB).

MARCEL IANCU

1895 — 1984

Cea mai înaltă înțelepciune, una cu destinul, este sortită să determine schimbarea, să primenească. Ceea ce a înțeles MARCEL IANCU, cu o clipă mai devreme decât alți artiști ai generației sale, a fost tocmai aceasta: nevoia de a scutura canoanele academizante (clasica luptă dintre revoluționarul Decalogului în raport cu Weltanschauung-ul conservator al politeismului lumii antice, repercutată în diferite timpuri) în toate domeniile artei; mișcarea Dada, la care a aderat pictorul, nefiind decât una din denumirile date acestei stări de spirit.

Intr-un interviu publicat în numărul precedent al revistei noastre, cu puțin timp înaintea marii călătorii fără de întoarcere, Marcel Iancu (poate într-un moment de presimțire a morții — „Am gândit că mă apropii și eu cam de sfîrșit...”) nu face altceva decât să confirme, să certifice, printr-o creație care a îmbrățișat un secol, cu toate prăbușirile și înălțările sale, o creație iudaică și universală, deopotrivă, aspirațiile estetice și etice ale dadaistului de odinioară.

Născut în 1895, la București, stabilit în Israel, în 1941, pictorul Marcel Iancu primea, în 1967, Premiul statului Israel pentru însemnata sa contribuție în arta plastică israeliană.

După ce a studiat belle-arte în România și a colaborat la revista literară avangardistă „Simbolul”, Marcel Iancu a urmat arhitectura la Zürich și a ilustrat, în 1916, cartea lui Tristan Tzara „La Première Aventure Céleste de Monsieur Antipyrine”, ca și primele trei numere din „Revista Dada”. Întors în România, artistul a lucrat ca arhitect împreună cu

fratele său, până când, ajuns în Israel, își reia penelul, arta sa cunoscând o revitalizare în contact cu mediul nou în care trăiește pictorul. În 1942 i se deschide prima expoziție personală, iar în 1947 se află printre membrii fondatori ai grupului „Orizonturi noi” și reînnoaște legăturile cu prietenii săi dadaști, participând la expozițiile retrospective dadaiste din Europa. În 1953, fondează orașul artiștilor, Ein Hod, aproape de Haifa, și devine primarul acestei așezări. Opera lui Marcel Iancu reflectă perioada europeană revoluționară (sub raport estetic) și istoria statului modern Israel.

În pofida diverselor schimbări, structurale și formale, umorul și bucuria de a trăi, înțelegerea și a concepției filozofice asupra lumii, rămân constantele creației sale, învingând moartea.

E.S.

„Ziua Holocaustului”

Duminică 29 aprilie 1984 (27 Nisan 5744) a fost marcată, la Templul Coral din București, Ziua Holocaustului. Evocând data când, acum 41 de ani (27 Nisan 5703), căldii hitleriste au înăbușit în singe eroica Răscoală din Varșovia, această Zi este un prilej de a cinsti memoria celor 6 milioane de evrei care au pierit în ghetouri, în deportări, în lagărele de exterminare, în pogromuri și masacre, pe fronturile luptei antifasciste.

La solemnitate au participat: Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen, membri ai conducerii F.C.E. și C.E.B., numeroși enoriași. Au fost de față reprezentanții ai Ambasadei statului Israel, dnii Zvi Ravner — consilier, Armand Lavon — secretar I, Gideon Neeman — secretar II și Levy Zivan — șeful serviciului consular al ambasadei.

Serviciul religios a fost oficiat de către Eminența Sa, asistat de Prim-cantorii V. Harnik și A. Jucovski. Într-o atmosferă solemnă, Eminența Sa a rostit un impresionant Eil Mulei Rahmim și Ka-dișul.

DECESE

În perioada 23.III.—22.IV.1984, în cimitirele Comunității Evreilor din București au fost înmormântați:

Vaisblid Jana (91 de ani), str. Andrei Mureșan 26; Vaisberg Tobias (80), B-dul Leonin Sălăjan 43; Zalman Helene (85), str. Matei Basarab 37; Teodorescu Teodora (80), Calea Dorobanți 152; Brana Ieheiva (87), str. Oleni 38; Alpern August (72), B-dul Ana Ipătescu 58; Boianu Tudor (Toivi) (72), B-dul Constructorilor 5; Leonard Rubin (78), str. Nicolae Tonitza 11; Kohn Hermina (87), str. Domnița Anastasia 15; Nadler Tauba (81), str. Aurora 26 bis; Lifsin Feiga (87), Bercovici Cecilia (78), Covaliu Maria (80), Feller Ana (89), Cămin „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”; Berceanu Sara (74), str. Viitor 172—174; Tendler Bernard (71), str. Braziliei 56; Zaidman Eleonora (85), str. Știrbei 93; Cahana User (80), str. Avram Goldfaden 6 A; Terdiman Simona (48), str. Pitar Moși 25; Zalman Clara (80), str. Maior Coravu 12; Georgescu Frederica (78), str. Dealul

Tugulea 2; Bercovici Ernestina (81), Drumul Taberei 29; Schechter Otto (64), str. Tincani 1; Rauffman Simon (64), Aleea Secuilor „B” 2; Herscovici Toba (82), str. Plt. Pazon Marin; Stambler Aurelia (90), str. Miron Constantinescu 12; Holban Ana (79), str. Dionisie Lupu 74; Aronovici Solomon Ionas (77), str. Ursulețului 5; Wolf Beny (76), B-dul Gh. Gheorghiu-Dej 60.

Wolfsohn Berta anunță, cu durere, că la 10 Adar Alef a încetat din viață

WOLFSONH IANCU — ISRAEL
de 85 de ani

A fost un om drept și cu o profundă cultură iudaică, mulți ani secretar al Comunității Evreilor din Tirgu-Neamț.

Lidia, fiică, anunță, cu nemărginită durere, fulgerătoare dispariție a iubitului ei tată,

TALMACIU MOISE
Darabani — Botoșani

la 12 martie (8 Adar II) 1984, căruia îi voi păstra duiosă amintire și veșnică recunoștință.

SUB MĂȘTILE NEOFASCISMULUI

DE CE TREZEȘTE PROTESTE
„CAZUL LE PEN”?

Într-un număr precedent al revistei noastre¹ am relatat că sute de studenți evrei de la universitățile din Paris și Grenoble au ieșit în stradă pentru a demonstra împotriva activităților cu caracter antisemit ale partidului „Frontul Național” (F.N.), condus de Jean-Marie Le Pen. Din ziarul „Le Monde”² aflăm că la 14 martie, după încheierea unui miting al F.N., ținut în sala „Mutualité”, peste o mie de persoane, răspunzând la chemarea „Mișcării contra rasismului și pentru prietenia între popoare” (M.R.A.P.) și a zeci de asociații de imigranți, au manifestat pe străzile capitalei franceze, scandând lozinci ca: „Le Pen fascist”, „Ne-am săturat de rasism!”, „Stop neofascismului!”.

Ce a determinat acest val de protest popular? Sentimentul de îngrijorare al opiniei publice față de prezența tot mai intensă și mai gălăgioasă pe arena politică franceză a acestei grupări de extremă dreapta. Dacă până în mai 1982 F.N. nu culegea decât cel mult 2—3% din voturi, la alegerile municipale din acest an a obținut, de pildă, în arondismentul 20 din Paris — 12%, iar în orașul Dreux — 14%. Un asemenea urcuș surprinzător se explică și de data aceasta, că și în trecut de tristă amintire, prin demagogia socială proferată de „führeri” descurtori în apele tulburi ale crizei și somajului, prin protecția unor cercuri interesate să-și asigure „forte de șoc” și, mai cu seamă, prin atitudinea de toleranță vinovată a factorilor de răspundere față de promotorii înrâiți ai urii între oameni, popoare și rase.

Căci de fapt cine este acest Jean-Marie Le Pen și ce culoare are gruparea pe care o patronează? Pentru a răspunde la aceste întrebări trebuie avut în vedere că neofascismul — în esență neschimbat față de fascismul „clasic” — îmbracă, în țările occidentale, forme variate. Există grupări neofasciste care se reclamă deschis de la național-socialism, după cum altele, ținând seama de înfrângerea și compromiterea suferite de nazism, se prezintă sub embleme de camuflaj și cu sloganuri înșelătoare sau modificate, în funcție de condițiile radical schimbate de mersul istoriei. În fapt, aceste sloganuri au același conținut veninos, inserat mai deschis sau mai disimulat, în proză, versuri, cîntece.

Conștient că într-o Franță a Maquisului nu se mai pot culege astăzi voturi cu agitație antisemită, Le Pen a adoptat, cel puțin de la o vreme, tactica „legalistă”. El afirmă cu aplomb că nu e extremist, nici xenofob, nici antisemit, sperînd că se vor găsi destui naivi care să-i dea crezare. Dar oamenii de bunăcredință, cei maturi politiciști au destule temeiuri să discearnă adevărul din fațade, din realitățile de dincolo de camuflaj.

Frontul Național a fost creat în octombrie 1974, de către Le Pen, într-o tentativă de regrupare a mai multor organizații de extremă dreapta. Între acestea „Ordre Nouveau”, un creuzet a diverse

forțe de orientare neonazistă, dizolvat în 1973 pentru acțiuni de natură rasistă antisemită. „Doctrina” noii grupări prezidate de Le Pen a fost sintetizată în cartea „Les Neo-nazis” a lui Jean-Marie Theoleyre, astfel: a) eforturi pentru reabilitarea nazismului și colaboraționismului; b) promovarea xenofobiei și rasismului. Autorul precizează că această „doctrină” se inspiră din scrierile lui Brasillach, tradus în justiție pentru articole antisemite și filonaziste publicate în anii 1940—1943, iar, ulterior, condamnat la moarte și executat pentru colaboraționism; ale unui Bardèche, autorul cărții „Nürnberg sau la terre promise” în care se vehiculează teza că vina pentru declanșarea războiului nu o poartă căpeteniile hitleriste, ci... evreimea internațională (absurditate care i-a atras atenția autorului o condamnare); precum și altele de aceeași specie.

Aceștia sînt „părinții spirituali” ai Frontului. Dar echipa însăși? Omul nr. 1 în erarhie a fost Fr. Duprat, ale cărui „merite” constau, între altele, în redactarea sau difuzarea unor texte apărute în Franța sau în alte țări, aparținînd pseudoistoricilor care, în scopul reabilitării nazismului, prezintă Auschwitz drept „o minciună”, cele 6 milioane de victime ale Holocaustului — drept „un al propagandei evreiești” și însăși Rezistența franceză ca o „eroare” și un „dezastru”.

Să amintim și de Alain Renault, care între 1979—1980 a fost secretar general al F.N. Ura acestuia împotriva evreilor a răbufnit de-a dreptul odios într-un articol din „Militant”, publicație lunară a F.N., apărut după atentatul de la Arvers, care a rupt firul vieții unor tineri evrei religioși. „Nu poate decât să ne mearcă că se vorbește de o descendență a acestei comunități de tăietori de dimante, deoarece ni se afirmase că ea fost în întregime exterminată de răufăcătorii SS ai defunctului Führer. Unde deci adolescenții evrei? Să fi apărut prin generație spontană?”, scria în cîntism Renault, nedismulindu-și regretul în urma Holocaustului au mai rămas supraviețuitori. Să mai amintim faptul că un timp secretar federal al F.N. în departamentul Seine — St-Denis a fost nimeni altul, decât Marc Fredrikzen, o dată inculpat pentru apologia crimelor de război și rasism delirant, iar mai apoi lider al organizației neonaziste F.A.N.E. direct implicată în atentatul din faim sinagogii de pe rue Copernic.

Lista coechipierilor lui Le Pen, cu același profil moral și același palmares antisemit, ar putea continua. Exemplele sînt însă de ajuns pentru a conchide că „cine se aseamănă, se adună”. Chiar dacă, din rațiuni electorale, Le Pen s-a mai debarasat pe drum de camarazii săi cei mai compromișori, nici biografia lui, nici declarațiile sale cele mai recente nu demonstrează că el însuși ar fi din altă

I. FINTINARU

(Continuare în p. 5)

Cu profundă durere, familia reaminteste celor ce l-au cunoscut că s-au scurs 10 ani de la pierderea minunatului om

HERMAN ENRICO

Comemorăm pe scumpul nostru părinte

DIANA și ASER ELIAS

de la pierderea cărora se împlinesc 2 și, respectiv, 10 ani. Revieumul la 24 mai, la Sinagoga Mare, str. Adamache.

O amintire pioasă!

FAMILIA

La 6 mai a.c., orele 11, va avea loc, la cimitirul din Bacău, inaugurarea pietrei funerare a celor ce au fost

ARTHUR și OTILIA GRUMBERG

Un gînd pios din partea familiei!

Gina soție, Puiu, nepot, și familia anunță că la 3 Iar 5744 (5 mai 1984) se împlinesc un an de la dureroasa despărțire de bunul și blindul nostru

MILUȚĂ ROTNER

Fie-i memoria binecuvîntată!

Nuți — soție, Rodica — cumnată anunță, cu nemărginită durere, decesul scumpului lor

BERCU SEGALL

Botoșani

10 aprilie 1984

și împlinirea unui an de la decesul scumpei tanti ZINGHER RIFCA, Botoșani. Regrete eterne.

Aura și ing. Leon Israelovici anunță împlinirea a 5 și, respectiv, 4 ani de la pierderea dragilor lor

FANI și MOISE IDOVICI

Comemorarea la Sinagoga Mare, duminică 13 mai, orele 8.

Profund îndurerată: Bety — soție, Izu și Geta — fiu și noră, Daniela — nepoată, precum și familiile: Lalescu Beno, Lalescu Adrian, Schwartz Fritz, Baron Saul, anunță, cu profundă durere, decesul dragului lor

SCHWARTZ NATAN — Focșani
90 de ani

Înmormântat la 16 aprilie 1984. Fie-i binecuvîntată memoria!

DE CE TREZEȘTE PROTESTE „CAZUL LE PEN”?

(Urmare din p. 4)

aluat. Ca editor de discursuri, Le Pen s-a „remarcat” prin lansarea unei plăci cu „Cinteele celui de-al III-lea Reich”, ceea ce i-a atras urmărirea în justiție pentru apologia crimelor de război. Cel care pretinde a nu fi considerat de extremă dreaptă, nu conștientizează să se pronunțe — așa cum a făcut-o și la mitingul de la „Mutualité” — pentru „eliberarea Franței de stînga” și preconizează instaurarea unui regim de „autoritate”, călăuzit de „un adevărat responsabil”, eufemism pentru un „Führer”, bineînțeles, în persoana lui Le Pen. Desi susține sus și tare că nu e xenofob, calul de bătaie al F.N. îl constituie... muncitorii imigranți, cei care și-au adus contribuția lor la prosperitatea postbelică a țărilor vest-europene. „Expulzarea a două milioane de străini, pentru a da de lucru la două milioane de șomeri” este o lozincă actuală a F.N. menită, după un cunoscut exemplu din anii '30, să capteze voturile armatei de șomeri.

Cu acea ipocrizie proprie atîtor dușmani ascunși dintodeauna ai evreilor, Le Pen, într-o convorbire cu un ziarist evreu, caută să se disculpe: „Se poate oare să fiu eu taxat de antisemit, doar fiindcă nu-mi place pictura lui Chagall, că dezaproab politica lui Mendès-France, sau fiindcă mă opun proiectelor de lege ale lui Mme Veil?” Crasă înșelătorie! În cazul dnei Veil, bunăoară, nu este vorba de vreo opoziție de principiu față de cutare măsură inițiată de un ministru în funcțiune, ci de atacuri repetate și profund jignitoare împotriva unei supra-

vieuitoare a Auschwitzului, căreia i se impută, în mod calomnios, intenția de a comite un „genocid” contra națiunii franceze, incriminare destinată, fără doar și poate, să instige la ură contra populației evreiești, potrivit celor mai obișnuite tipare antisemite. Iar dacă mai era necesară o dovadă că aceasta a fost reacția scontată prin asemenea calomnii, ea a fost făcută la un miting electoral ținut în sala primăriei din Limeil-Brévannes, cînd, la propunerea candidaturii consilierului socialist Jean-Michel Rosenfeld, de pe băncile F.N. s-a auzit răcnetul „săle Juif”, injuria proferată dintodeauna la adresa evreilor de antisemiții francezi.

În asemenea condiții pot evreii din Franța, și nu numai ei, ci forțele democratice în ansamblu, să rămîină indiferente, pasive, să nu protesteze cu toată energia? După cum aflăm din „Tribune Juive”, care a consacrat „fenomenului Le Pen” un număr de revistă, aproape în exclusivitate, Marele Rabin din Lyon a exprimat ceea ce mulți evrei gîndesc în cuvintele: „Jean-Marie Le Pen este un emul al lui Hitler și o amenințare pentru evreii din Franța”. Și, desigur, nu numai pentru evrei, ci pentru toți cărora le este scumpă cauza democrației și păcii. Ca atare, „cazul Le Pen”, ca și neonazismul, în genere, nu trebuie supraestimat, dar nici subestimat, ci combătut prin atitudine civică fermă, astfel ca nostalgia fascismului să fie făcută inofensivă, corespunzător intereselor și idealurilor înalte ale umanității.

1 Vezi R.C.M. nr. 549.

2 „Le Monde” nr. 12173.

3 Vezi R.C.M. nr. 549.

BAR-MITZVA

HERMI DANIEL PROCH a împlinit 13 ani și a devenit Bar-Mitzva. Ca mulți alții, s-a prezentat și el în fața enoriașilor din Templul Coral demonstrînd temeinice cunoștințe iudaice. Sîmbătă 21 aprilie a.c. a citit în Tora și a recitat Haftara din profetul Iehezkel, cap. 37, dovedind înțelegerea semnificației profunde a acestui capitol, care profetizează reînvierea unui întreg popor, a poporului evreu, pe care tiranii istoriei s-au întrecut în a-l tortura și umili. Hermi a dovedit apoi, duminică 22 aprilie a.c., că el cunoaște bine și ritualul rugii evreului. Și a făcut-o în fața unei numeroase asistente, care îl cunoaște și îl iubește. Căci Hermi este „kiduşistul” nostru de la Coral, adică cel care rostește, cu atîta farmec, kiduşul de Şabat și de Iom Tov, după cum e și un conștiințios cursant de Talmud Tora.

Iată de ce Eminentă Sa i-a adresat deosebite felicitări și i-a dat sacerdotala binecuvîntare, odată cu urarea de a continua să fie un vrednic fiu al obștii noastre.

Iată de ce această solemnitate de Bar-Mitzva a fost pentru toți cei prezenți un bun prilej de a-l felicita pe acest „copil al nostru”, cum îl numea Eminentă Sa, pe părinți și pe vrednicii bunici, care l-au crescut cu atîta dragoste, l-au adus la Talmud Tora și îi veghează cu atîta grijă

evoluția, o evoluție care ne încintă și care promise.

IISAR KOHAHA, HERMI DANIEL PROCH!

Conferințe

„EXPLORATORUL EVREU-ROMÂN IULIU POPPER”

În seara zilei de 3 aprilie a.c., scriitorul I. M. Ștefan, istoric al științei, a conferențiat pe tema „Exploratorul evreu-român Iuliu Popper — regele-Țării de Foc”. De la început, în expunerea sa s-a subliniat că Popper a fost prototipul învățăturii care a purtat pretutindeni în lume principiile eticii biblice — cea dintîi etică autentică a lumii —, în care a fost educat și, în același timp, prototipul cercetătorului care, află la antipodi, nu a pierdut niciodată dragostea pentru plaiurile natale, românești, omagîindu-le prin încrustarea a zeci de denumiri românești pe harta îndepărtatei insule australe. Conferențiarul a precizat că savantul a fost cel dintîi explorator din România care a străbătut cinci continente (Europa, Africa, Asia, America de Nord și America de Sud), demn continuator al celui dintîi explorator evreu-român, „Beniamin al II-lea” din Fălticeni.

Vorbitorul a dovedit netemeinicia totală a calomniilor hamaniste care încerca să-l caracterizeze pe Popper drept un „aventurier”, avid să „stringă averi”. El a fost, dimpotrivă, un remarcabil om de știință, descoperitor și inventator, dînd, totodată, dovadă de un înalt simț de umanitate în toate acțiunile sale, de o generozitate fără margini. „Nu a avut o atracție reală pentru averi — scria la moartea sa doctorul Lucio Lopez, personalitate marcantă a vieții publice argentinene. L-am văzut dărînd cu pumnul bucăți de aur, fără să-i pese de câștig. Amintirea lui, ca și exemplul lui, la fel ca ale lui Livingstone, îl vor arăta, înaintea generațiilor viitoare, ca un precursor în victoriile civilizației contra barbariei, ale societății contra șersului”.

În cadrul unei expuneri riguroase și, totodată, plină de culoare, bazată în primul rînd pe extrase din presa evrească din România, pe materiale apărute în

„Buletinul Societății Geografice Române”, pe lucrările istoricilor români Val Tebeica și V. Hilt, ca și pe articole din presa argentiniană, pe documente inedite, conferențiarul a evocat viața și activitatea exploratorului. În acest sens, au fost menționate: copilăria petrecută la București, în casa tatălui său, Naftali C. Popper, ebraist de valoare și „director al primei școli a israeliților pămîneni din București”, studiile superioare la Școala Politehnică din Paris, munca desfășurată la Compania Canalului de Suez și vizitarea unor state din Africa, prima sa călătorie în Extremul Orient (1880—1881) și întoarcerea sa în patrie, cînd stabilește strînse legături cu membri de frunte ai Societății Geografice

Conferința a fost îndelung aplaudată, iar Eminentă Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen, care a prezidat manifestarea, a apreciat că bogăția informației și valoarea morală a faptelor înfățișate au dovedit convingător că un evreu, chiar cînd îmbrățișează neobișnuita indeclinăciune de explorator, conferă faptelor sale virtuțile de creație și profundă omenie ale spiritului și tradiției iudaice.

I. S.

STEFAN ZWEIG SAU DRAMA UNEI CONȘTIINȚE

Stefan Zweig a fost, vreme de zeci de ani, autorul cel mai citit și tradus în întreaga lume. Celebritatea pe plan literar și succesul în cercuri foarte largi de cititori din toate continentele s-au conjugat cu prietenii și admirația pe care scriitorul și le-a cîștigat în rîndul celor mai de seamă personalități ale vremii sale. Și totuși, acest om care toată viața a trăit în îndestulare, mai mult, chiar în opulență, și-a curmat într-o bună zi, brusc, firul vieții, fără ca nimic din existența publică să fi părut a îndreptăți un asemenea sfîrșit tragic, care i-a stupefiat și îndurerat adînc pe toți cei ce-l cunoșteau și îl iubeau.

Pe baza unui amplu material documentar, în bună parte inedit, conferențiarul Dumitru Hincu a conturat liniile directoare ale biografiei celui ce și-a consacrat ațîția ani din viață spre a descifra misterele altor biografii și a evocat evenimentele care au dus la prematurul sfîrșit al lui Zweig.

Conferențiarul a făcut un sugestiv tablou al carierei literare a popularului scriitor, schițînd scurte dar pătrunzătoare exegeze asupra celor mai importante opere ale sale, stăruind și asupra unor aspecte mai puțin sau deloc cunoscute astăzi ale creației sale literare, ca, de pildă, povestirile sale cu tematică evrească sau cariera sa de dramaturg. În același timp, Dumitru Hincu a evocat climatul social și contextul istoric în care s-a format personalitatea scriitorului, iar mai apoi frămîntările, dezamăgirile și suferințele la care a fost supus Zweig în perioada premergătoare celui de-al doilea război mondial, perioadă pe care el a și numit-o „cea mai înfricoșătoare înfrîngere a rațiunii și cel mai sălbatic triumf al brutalității cunoscut vreodată în istorie”.

În sfîrșit, în 1886 ajunge în Argentina, unde se devotază trup și suflet punerii în valoare a bogățiilor naturale ale marelui stat sud-american. În cursul mai multor expediții întreprinse în Țara de Foc, în perioada 1886—1892, Iuliu Popper este cel dintîi care străbate întreaga insulă, efectuînd importante lucrări geologice și geografice, făcînd observații etnografice și de naturalist care revoluționează cunoștințele despre această parte a lumii. Pe harta zonelor exploreate apar denumiri ca Rio Rosetti, Rio Ureche, Punta Sinaia, Sierra Carmen Sylva, Monte Manu, Monte Lahovary, Valea Iașilor etc. — pe care argentinienii le vor completa, după moartea sa, denumind o zonă Terra Popper, un rîu Rio Popper, un far Farro Popper.

Iuliu Popper intră însă în conflict cu mai mulți guvernatori ai Țării de Foc și cu o serie de proprietari de ferme, care aveau o politică de exterminare a indigenilor, vînzînd capetele tăiate de fugienți cu 8 lire bucată Muzeului de Antropologie din Londra. Demascarea acestor fărîdelegi are drept urmare răzbunarea celor vizați, Popper fiind asasinat la Buenos Aires, la 5 iunie 1893, cînd nu împlinise încă 36 de ani. Așa a pierit, nu de dorul îmbogățirii, ci în plină luptă pentru o cauză a dreptății și a omeniei, marele explorator, membru al Societății Geografice a Argentinei și membru corespondent al Societății Geografice Române. Dușmanii îl porecliseră „regele Țării de Foc”, dar după moartea sa porecla s-a prefăcut în renume.

Conferința a fost însoțită de proiecții de diapozitive, reprezentînd hărți întocmite de Popper, copertile unor comunicări ale sale și mai ales fotografii dintr-un inedit album trimis de explorator, în 1887, din Țara de Foc și considerat pînă de curînd ca pierdut.

PROGRAMUL CONFERINTELOR

care se vor ține în luna mai a.c., în sala din str. Popa Soare nr. 18

- 8 mai 1984 — prof. NATHAN ŠAIM: „Kohélet în înțelepciunea lumii”;
- 15 „ „ — publicist ION MIHĂILEANU: „Nahum Goldman și paradoxul evreiesc”;
- 22 „ „ — prof. MARC CLARIAN: „Cîntărețul inspirat al poporului evreu, poetul național Haim Nachman Bialik”;
- 29 „ „ — acad. prof. dr. doc. N. CAJAL: subiect rezervat.

Un Pesah al întregii obști evreiești din România

Întelepții noștri ne învață că, încă, cu o lună înainte de Pesah, evreul trebuie să intrebe — evident, pe rabinul orașului — cum trebuie împlinită și respectată această importantă sărbătoare.

Puțini oameni știu însă că, multe luni înainte de Pesah, Federația comunităților noastre se întreabă și decide asupra felului cum să asigure — tuturor evreilor care o doresc — posibilitatea de a respecta prescripțiile privind sărbătoarea, că ea asigură, efectiv, până și evreului care trăiește în cea mai îndepărtată localitate a țării cele necesare după tradiție.

Aproape 120 000 de kg de azimă și făină de azimă, cantități suficiente de alimente și băuturi rituale, toate au fost comandate și pregătite cu grijă, începând din primele zile de după Roș Hašana, adică cu 5-6 luni înainte. S-au trimis, în acest an, mai multe materiale adecvate în ajutorul cursurilor de Talmud Tora, astfel ca fiecare cursant să cunoască semnificația sărbătorii și întreaga ei desfășurare. Pentru uzul membrilor comunităților noastre s-au publicat în revistă documentare, eseuri, beletristici. Pregătirea condițiilor materiale și spirituale, toate au preocupat conducerea Federației noastre și, sub conducerea Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen, secundat de o echipă din care nu lipsesc secretarul general al F.C.E., av. Emil Șechter (pentru comunitățile din țară), ing. Theodor Blumenfeld (pentru Comunitatea Evreilor din București, dar nu numai pentru aceasta), Samuel Edelstein (pentru probleme de asistență) și alții, pentru hrana sufletească a celor tineri și a celor vîrstnici, cărora, în afară de hrană le mai trebuie și slova sfîntă, gîndul și cuvîntul rostit și scris, pregătut în delung și transmis din timp celor mici și celor mari, care îl așteaptă.

SĂRBĂTOAREA ÎNCEPE CU „SEDERUL CELOR MICI”...

Sute de membri ai comunității au venit, duminică 15 aprilie 1984, să vadă avanpremiera sărbătorii de Pesah — minunatul seder al cursanților de Talmud Tora din București, desfășurat în această seară la Sinagoga Mare. În aceeași seară aveau loc sedere similare în numeroase comunități din țară.

Cîndva, cu 26 de ani înainte, sederul Talmud Tora din București era un caz singular în țară și aproape o „premiera” mondială, spunea Eminența Sa în predica rostită la sederul din București. În acest an 5744 avem bucuria să consemnăm organizarea și oficierea unor astfel de sedere în numeroase comunități din țară, preocuparea unui număr impresionant de comunități pentru pregătirea celor mai tineri membri ai obștii noastre ca să știe ce înseamnă a fi evreu și că a fi cetățean al României socialiste e perfect compatibil cu a fi un demn membru al comunității evreiești, care respectă tradiția noastră milenară. Și este tonic să constăți că unii dintre cursanții de Talmud Tora care prăznuiau acum 26 de ani sederul lor din București sînt astăzi părinți, își aduc copiii la Talmud Tora și asistă acum, cu emoție, la sederul copiilor lor; după cum este tonic să vezi și pe unii cursanți de azi că sînt inițiatorii și sufletul sederului din familia lor, dacă părinții și bunicii n-au avut parte, în trecut, de o educație evreiască corespunzătoare. Sînt astfel de familii evreiești care află, prin copiii lor, ce înseamnă Pesah — sărbătoarea eliberării din robia faraonică, cît de greu se capătă și se apără libertatea și demnitatea de evreu.

Cuvintele Eminenței Sale au produs o impresie puternică și au constituit o bază de reflecție pentru mulți părinți participanți. Întrebarea dacă facem suficient pentru copiii noștri a obsedat pe mulți. Nu e suficient să le asigurăm copiilor condiții materiale de viață. Trebuie să le dăm și suportul moral corespunzător ca să poată trăi cu demnitate viața de evreu. Sînt gînduri care vor da roade. Ceea ce înseamnă că acest seder mukdam (devansat) are și efecte întîrziate, de perspectivă. Am reținut numele melamdinilor Segal și Proch, al dirijorului Dan Schlander și al multor „protagoniști” ai sederului (Șefler, Magder, Rabinovici, Singer, Svercevschi, surorile Ardeleanu, Schmeltzer, Benedik, David, Proch ș.a.), tuturor — sincere felicitări! Felicitări pentru acest Pesah, care debutează an de an cu sederul lor...

Seder Talmud Tora la Sinagoga Mare

...ȘI CONTINUĂ CU SEDERELE NOASTRE

Cîte sedere? (vorbim de sederele colective, organizate de Federația noastră). Veți spune că două. După numărul serilor de seder din Diaspora. Eroare! Numai în București se organizează, în fiecare seară de seder, cîte șapte sedere colective (dintre care trei chiar la Templul Coral și în sediul F.C.E., adevărate sedere kol dihin, la care se asigură suterilor de evrei care o doresc posibilitatea de a prăznuși sederul tradițional la adăpost de orice grijă). Eminența Sa, împreună cu dna dr. Rosen și cu ceilalți membri ai Comitetului de conducere au vizitat aceste sedere și cele din căminele noastre de bătrîni și au participat apoi, pînă la ceas tirziu după miezul nopții, la sederul celor ce se află, zi de zi, nemulțumit, în sfera de binecuvîntată activitate a sfîntei noastre comunități; a doua seară de seder fiind destinată îndeosebi celor care, preocupăți doar de profesiunea ce și-au ales-o, se întorc abia acum la iudaism și cărora Eminența Sa le acordă explicații mai ample și prelungite, căci nici „meseria de evreu” nu se dobîndește ușor. Reîntoarcerea la rădăcini este opera vîrstei, a timpului și a înțelepciunii, dar asigurarea durabilității și vitalității viitoare a răsadului trebuie să fie opera grădinarului. Operă în care Eminența Sa, mesager activ, variat de la o seară la alta, ineputabil, a găsit accente impresionante pentru a convinge pe toți cei prezenți despre frumusețea și pofunzia iudaismului.

Au fost seri încîntătoare, de neuit. Ele s-au prelungit mult după miezul nopții. Am întrebat pe un interlocutor, intelectual veritabil, dacă pregătirea de specialitate nu s-a făcut și ea în ceasuri tirzii de noapte, dacă se pot dobîndi valori înalte fără efort. Ceea ce se face cu plăcere — în cazul nostru, participarea la seder — nu te obosește. Ai, în orice caz, la sfîrșit, o satisfacție deosebită. O spune cineva care nici măcar nu poate avea, ca unii participanți, marea satisfacție a revelației noului, căci a participat la sedere „fierbinți”, într-o casă cu atmosferă tradițional evreiască, încă cu peste 65 de ani înainte. Dar ceea ce trăim aici, la aceste sedere colective din comunitatea noastră, este înălțător. Ai marea revelație a fluenței generațiilor la matcă.

UN JOC DE CUVINTE ȘI O MARE REALITATE

„Cit de bine și de plăcut e cînd stau frații laolaltă”. Și, în una din aceste serii, îmbrățișînd cu privirea marea masă a celor ce se așezau laolaltă la sederul nostru, cuprînzînd cu ochii minții pe cei 7 000 de frați, surori și copii ai noștri care prăznuiau laolaltă sederul în atîtea sedere colective ale comunităților evreiești din țară, am avut revelația unui simbolic joc de cuvinte al fermecătoarei limbi a Bibliei. Șevet ahim — sederea (laolaltă) a fraților e precedată de șuvat ahim — reîntoarcerea fraților. Nu-i acesta un simptom benefic al „învierii unui întreg popor” în zilele noastre? O reînviere ale cărei implicații cu greu le poate întrevădea istoria în toată amploarea lor. Da. Sederele noastre din România de azi, din România egalității în drepturi și a de-

plinelor libertăți civice, politice și religioase, sînt simptomatice.

Pline de miez și pătrunse de demnitate evreiască, de dragoste pentru obștea sa și de respect și recunoștință pentru România socialistă, care ne asigură toate condițiile pentru o viață liberă și demnă, au fost toate predicile Eminenței Sale din acest Pesah. Zece predici roștite în cele opt zile de Pesah, la Șabat Hagadol și la presederul Talmud Tora, fiecare fiind cu totul inedită și savurată de toți cei prezenți.

Întreaga desfășurare a sărbătorii de Pesah a stat sub semnul deplinei unități a obștii evreiești din România, a fidelității ei față de iudaism, a dorinței de a-și continua nestîngerit viața, în deplină demnitate și loialitate față de Republica Socialistă România, ale cărei legi ne asigură deplină egalitate în drepturi și ocrotire împotriva celor care ar încălca normele de conviețuire armonioasă între poporul român și naționalitățile concituitoare.

H. ZU

ÎN COMUNITĂȚI DIN ȚARĂ

DOROHOI. Serile de Seder s-au desfășurat într-un cadru festiv. Circa 100 de enoriași, cursanți de Talmud Tora și formația corală „Sira Vezimra”, au luat loc în jurul meselor de seder. Secretarul comunității, E. Rohrlach, a rostit un cuvînt introductiv, iar președintele comunității, av. Peter Losneanu, a dat citire mesajului adresat de Eminența Sa comunităților evreiești din țară.

În continuare, a fost citită Hagada, mesager fiind Rabinul Pinhas Wassermann, care a și dat explicațiile cuvenite. Formația corală „Sira Vezimra” a executat cîntecele tradiționale.

În a doua seară de seder, conducerea comunității noastre a participat la sederul din căminele de bătrîni.

E. ROHRLICH

IASI. Comunitatea Evreilor din Iași a sărbătorit cu fastul tradițional cele două seri de seder ale Pesah-ului 5744, în sălile restaurantului ritual. Circa 460 de enoriași au luat parte la sederele organizate la restaurantul ritual.

Președintele comunității, dr. S. Kaufman, a evocat însemnătatea sărbătorii de Pesah, ca o celebrare a eliberării din robie și a demnității noastre.

Oficiat de S. Dauber, sederul a fost urmărit cu atenție și evlavie de participanți. Corul Talmud Tora, dirijat de I. Gott, a executat melodiile tradiționale. Atmosfera de căldură și înălțare sufletească în care s-au desfășurat seriile de seder și mesele tradiționale va rămîne de neuitat.

BEN ȚVI

BOTOȘANI. În Comunitatea Evreilor din Botoșani, Pesah 5744 a fost sărbătorit în spiritul veșnic viu al tradiției iudaice.

În fața unui mare număr de enoriași — bărbați, femei, vîrstnici și tineri — din Botoșani și Săveni, președintele comunității, Sumer Chițu, a vorbit despre „actualitatea Hagadei”, punînd în evidență faptul că ieșirea din Egipt a însemnat eliberare socială, națională și spirituală. Ideile și principiile etice afirmate atunci ne-au călăuzit de-a lungul veacurilor, spiritul lor, comunitatea a asigurat armonizarea și cele necesare pentru Pesah.

I. BERMA

CÎMPULUNG MOLDOVENESC. Enoriașii comunității noastre s-au adunat la sinagoga orașului, pentru a prăznuși preună Seder șel Pesah. Mesajul Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen a fost ascultat cu atenție de participanți care au fost impresionați de bogăția și profunde și actuale.

În desfășurarea sederului, Adrian Almovici, în vîrstă de 9 ani, a pus întrebările: „Ma nistana?” Răspunsurile au fost date de tatăl său, dr. Suhor Almovici, care, împreună cu președintele comunității, Carol Klopner, au asigurat întregul ritual. Prin străduința lor, cum și a consilierului Rafael Abramovici, sederul s-a desfășurat în spiritul frumosa tradiție evreiești.

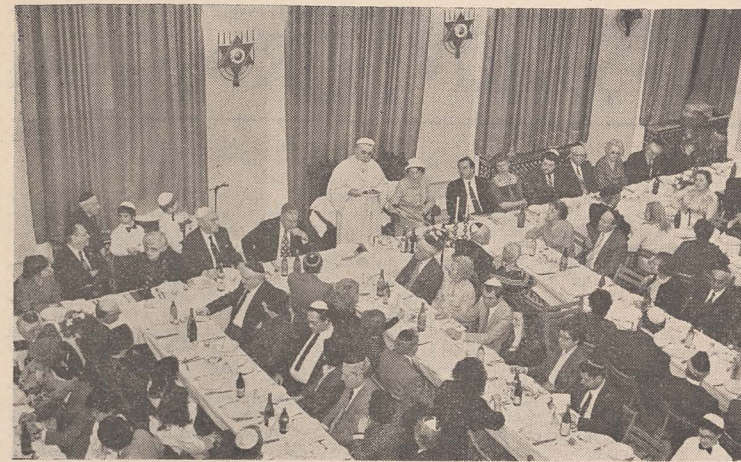
ISSOCHOR ben SMU

SATU MARE. După citirea mesajului la sinagoga, a urmat sederul cu 59 enoriași, oficiant fiind Weinberger Adalberto. Pentru cei ce au dorit s-a organizat ritualul de Pesah. A fost o atmosferă foarte plăcută.

SZÖKE KL

Seder la Comunitatea Evreilor din Iași

↑ Cele patru întrebări...

← Învățătură de Pesah

NEMURITORUL ELIAHU

Prezența lui Eliahu, profetul așteptat în serile de Seder să guste din cupa cu vin destinată lui, este atît de înrădăcinată de milenii în conștiința generațiilor noastre, încît a devenit firească, ca și cînd Eliahu ar trăi alături de noi, intermediar între Cer și Pămînt. Pe el îl rugăm „să ne aducă veștile bune” și, în același timp, „să-și verse minia asupra celor care l-au prigonit pe Iacov și i-au pustii casa”, fie că se numeau ei Farao, Torquemada sau Hitler.

Eliahu Hanavi (Profetul) este implicat în istoria Israelului antic, din timpul domniei lui Ahab și Ahazia (875—853 î.e.a.). Convinși de adîncă, imperioasa nevoie de a spune adevărul în fața unor regi fără scrupule (Ahab și Izebel) care, introducînd în țară cultul lui Baal, conduceau poporul spre pieire, Eliahu reușește să readucă poporul pe drumul cel drept, al conștiinței identității religioase și naționale.

El apare pe scena istoriei Israelului antic ca un om în vîrstă. Vine din Gilead, dar partea de est a Iordanului, și se pare, deși nu este menționat explicit undeva, că pînă atunci a dus viața simplă, meditativă a unui păstor. În Cartea Regilor și în dorurile noastre el este numit „Eliahu Hatîșî, din Gilead”.

Prima menționare a lui Eliahu ca profet este bruscă și neașteptată. El apare în fața regelui Ahab spre a-l mustra pentru uciderea lui Navot. Aceasta trebuie să se fi întîmplat prin anul 865 î.e.a. Ahab era rege de circa zece ani. El obținuse succese militare în războiul de apărare contra vecinilor din nord, realizase independența politică a Israelului și inaugurase o perioadă de progres economic și cultural. Dar, prin căsătoria cu prințesa feniciană Izebel se produsese o alterare în viața politică a țării. Izebel încerca, prin orice mijloc, să introducă în țară cultul lui Baal și să instituie în Israel un regim de absolutism despotice. Izebel plănuia să mute capitala în orașul Iezreel, lîngă muntele Carmel, și să ridice acolo un palat luxos, ca reședință idolatră-regală.

În calea acestui plan stătea Navot, un tîrîan respectat, care refuzase, cu mindrie și consecvență, să-și vîndă pămînturile strămoșești. Atunci Izebel i-a înscenat un proces, acuzîndu-l de blasfemie, pe baza unor mărturii false. Nevinovatul Navot a fost condamnat și executat. Proprietatea sa a trecut, prin lege, în posesia regelui. Dar, cînd Ahab s-a dus să-și vadă noile terenuri, ciștigat de acest preț, spre a-și concretiza planurile de înălțare aici a viitoarei capitale, a fost înfruntat de Eliahu, care l-a acuzat public pentru silnicia și crima făptuite.

Eliahu apare astfel — ca Nathan, înaintea lui, și marii profeți de după el — ca un apărător — neînfrîcat în fața regelui — al celor oprimați.

Descurajat o clipă de neîncetatele persecuții din partea regelui și a reginei, Eliahu a avut însă o revelație, care îl determină să-și ducă mai departe greaua misiune, fără să-și mai piardă nici un singur moment curajul și speranța.

Datoria profetului Eliahu a fost să împiedice răspîndirea cultului lui Baal și să mențină în popor monoteismul iudaic.

În anii tirzii, Elișa, urmîndu-l în peregrinările sale, a devenit discipolul și legatarul său testamentar. Nu se cunosc detalii privind soarta, în continuare, a lui Eliahu. Mai trîziu, încă în epoca biblică, fantezia populară l-a transformat într-un personaj nemuritor, care se va întoarce în Israel la momentul potrivit, ca vestitor al venirii lui Mesia și, implicit, al salvării Israelului.

Impresia puternică pe care o degajă descrierea din Biblie a lui Eliahu a stîrnit imaginația literaților, transformîndu-l într-un personaj central al perioadei post-biblice, prezent, mai ales, în Hagada și în Midras. Eliahu ocupă un loc special în studiile cabalistice. El este înfățișat în Midras ca un miraculos tîmăduitor al celor bolnavi, un ocrotitor al celor săraci și al celor credincioși aflați la necaz, ca un conciliator în supărările dintre soți, între părinți și copii, ca un învățător al marilor Tanaim și Amoraim, ca un păstrător de taine, ca un mediator între Cer și Pămînt.

Eliahu este deseori menționat în cadrul serviciului divin, mai ales în cadrul binecuvîntării de la sfîrșitul mesei: „Atotputernicul să ne trîmită pe Eliahu Hanavi ca să ne aducă vești bune, izbăvire și consolare”. Această rugăciune este recitată de mai multe ori pe zi și păstrează vie în suflete memoria lui Eliahu ca mesager al salvării poporului evreu.

În serile de Seder, un pahar plin cu vin, *kos șel Eliahu Hanavi* (paharul lui Eliahu Profetul), e așezat pe masă și nu e golit de meseni.

Sensul original s-a îmbogățit cu noi interpretări populare, cum ar fi, de pildă, aceea potrivit căreia Eliahu poate veni sub ipostaza unui musafir necunoscut.

Eliahu Hanavi este una din cele mai îndrăgite personalități biblice pe care mileniiile au îmbogățit-o prin numeroase legende. Un exemplu elocvent este cîntecul intonat la sfîrșitul Șabatului cu refrenul: „Eliahu Profetul, Eliahu Tișbeanul, Eliahu Gileadeanul să vină curînd la noi, cu Mesia, fiul lui David”.

Eliahu a fost înfățișat adeseori, în pictura renașcentistă, ca motiv al ascensiunii (fresca lui Correggio la Parma), și i-a inspirat lui Mendelssohn-Bartholdy oratoriul „Eliahu”. Tema a fost tratată și de numeroși alți artiști.

BAT ZWI

O SĂRBĂTORIRE SIMBOL

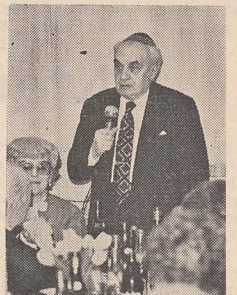

Joi 26 aprilie a.c. a avut loc, în saloanele Restaurantului nostru ritual din București, sărbătorirea prof. dr. doc. MARCEL SARAGEA, cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani, organizată de Federația Comunităților Evreiești din R. S. România.

Au participat: Eminentă Sa și d-na dr. Rosen, membri ai Comitetului de conducere al F.C.E., academicieni, profesori universitari, distinși oameni de știință, fruntași ai corpului medical din țara noastră, numeroși slujitori ai instituțiilor medico-sociale ale Comunității Evreilor din București.

Deschizînd festivitatea, ing. Theodor Blumenfeld, în calitate de președinte al acestei comunități, dă citire citorva mesaje de felicitare primite în aceste zile de sărbători.

În continuare, au luat cuvîntul: Eminentă Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen, acad. prof. dr. doc. Nicolae Cajal, acad. prof. dr. doc. Ștefan Milcu, prof. dr. doc. Vasile Vasilescu, dr. Viorica Voiculescu, care, în numele soțului d-sale, prof. dr. doc. Marin Voiculescu, președintele Uniunii Societăților de Științe Medicale, în imposibilitate de a participa, citește cuvîntul pregătit pentru această festivitate, dr. Margot Clopotaru și, în încheiere, sărbătoritul, prof. dr. doc. Marcel Saragea.

TEATRUL EVREIESC DE STAT BUCUREȘTI

str. Dr. Iuliu Barasch 15

tel. 20.39.70

prezintă:

ÎNTRE CAFTAN ȘI SMOKING — marți 1 Mai, ora 18,30, duminică 13 mai, ora 11.

TRUBADURI ȘI PURIM-ȘILERI — joi 3 mai, ora 18,30, duminică 6 mai, ora 11.

ARCA BUNEI SPERANȚE — sîmbătă 5 mai, ora 18,30, joi 10 mai, ora 18,30.

SE CAUȚĂ O STEA — duminică 6 mai, ora 18,30.

TEATRUL organizează, în perioada 13—30 mai, un turneu cu revista „SE CAUȚĂ O STEA”, spectacol în limba română, după următorul program: Duminică 13 mai — Brăila; luni 14 mai — Tecuci; marți 15 mai — Galați; miercuri 16 mai — Focșani; joi 17 mai — Vaslui; vineri 18 mai și sîmbătă 19 mai — Iași; duminică 20 mai — Suceava.

ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI

„GAUCHOS“

În cadrul „Zilelor filmului argentinian“, manifestare care a avut loc recent la cinematograful „Studio“ din București, a rulat, între altele, filmul „Gaucho“, în regia lui Juan Jose Jusid. Pelicula înfățișează, emoționant, avaturile unui grup numeros de evrei care, la sfârșitul secolului trecut, hărțuți de pogromiști țariști, și-au găsit refugiu în îndepărtată Argentina. Acolo ei, fosti țigoveți din Rusia, încep o viață nouă, devenind cultivatori de pământ și crescători de vite. Avind de înfruntat greutățile inerente începutului și unele adversități ale unor latifundiaști temători de concurență, ei au ca suport moral credința și tradițiile ancestrale, precum și simpatia majorității localnicilor, oameni de bine cu care se înfrățesc în muncă.

DOCUMENT KAFKA

Originalul celebrei „Scrisoare către tată“, scrisă de Franz Kafka și care cuprinde 100 de pagini, a fost pusă la dispoziția Arhivei Literaturii Germane, pe termen nelimitat, de către editura „Hoffmann și Campe“, din Hamburg, care a achiziționat recent acest document. Conform declarației editurii, acest gest are ca scop valorificarea prețioșului manuscris, în sensul reeditării lucrărilor lui Franz Kafka.

PREMIU

Academia de Arte Frumoase din Ierusalim, Asociația „Bezalel“ din Franța, a decernat premiul „Artelor și Literelor“ președintelui Senatului francez, Alain Pöher, ca „semn de recunoștință și admirație pentru lupta sa necurmată și curajoasă contra forțelor întinericii și agresiunii, pentru angajarea sa neînmurată în favoarea cauzelor umanitare, a promovării culturii și pentru sprijinul constant acordat demnității umane“.

DECES

Dr. Saul Lieberman, rector al Școlii Rabinice a Seminarului de Studii Iudaice din S.U.A. și membru de onoare al Universității Bar-Ilan din Israel, a decedat, în vîrstă de 86 de ani. Executivul operei lui Maimonide, el a primit în 1956, Premiul „Bia-

lik“ și, în 1976, Premiul „Harvey“. Prof. Emanuel Rackman, președintele Universității Bar-Ilan, a declarat că dr. Lieberman a fost „un intelectual de seamă al secolului nostru și, în multe privințe, un lider spiritual al universității noastre“.

CONFERINȚĂ

În sala de festivități a Comunității Evreiești din Copenhaga, prof. Aron Greczanik a vorbit despre „Idisul în decursul secolelor“. Conferențiarul predă limba idis la Universitatea din Copenhaga. După prezentarea evoluției istorice a limbii idis, el s-a concentrat asupra bogăției și frumuseții acestui „mame-lușn“ al evreilor din Diaspora. A asistat un public deosebit de numeros.

„CONTRA UITĂRII“

Premiul anual al Fundației Iudaismului Francez pe 1984 a fost decernat soților Beate și Serge Klarsfeld pentru „opera și lupta lor neobosită împotriva uitării“. Acest premiu a fost instituit în scopul promovării tuturor activităților de natură a perpetua memoria victimelor Holocaustului și a face cunoscută istoria poporului evreu, patrimoniul său cultural și spiritual. Acestor obiective le corespunde, în mod evident, și activitatea soților Klarsfeld pentru identificarea și urmărirea judiciară a celor vinovați de crime împotriva umanității în perioada nazistă.

EXPOZIȚIE

La Manchester s-a deschis, de curind, o expoziție de fotografii artistice „Portrete din Israel“, a lui Emil Schlesinger, organizată sub auspiciile Oficiului de Turism al statului Israel. În fotografie: Emil Schlesinger și două dintre „portretele“ sale.

MUZICA

În Israel se fabrică anumite instrumente de coarde nelipsite în muzica arabo-orientală, care sînt extrem de populare în țările arabe. Directorul uzinei de la Kiriat Šmona, care produce astfel de instrumente, a anunțat că toate modelele prezentate recent la Tîrgul de instrumente

muzicale de la Frankfurt (R.F.G.) au fost achiziționate, în mari cantități, de cumpărătorii din Arabia Saudită, Liban, Siria și Tunisia, unii dintre ei relevînd că inscripția „Made in Israel“ face ca aceste produse să se bucure de o bună reputație în țările respective.

CONGRESSE INTERNAȚIONALE

Numărul turiștilor veniți în Israel în cursul anului 1983 s-a ridicat la 1 167 000, adică cu

PE SCURT

• Premiul „Nessin D. Gaon“ urmează a fi decernat la 3 iunie a.c., la Ierusalim, câștigătorului concursului pentru cea mai bună operă științifică, artistică sau literară care tratează despre moștenirea culturală a iudaismului din Africa de nord.

• Un acord de cooperare științifică între Institutul Weizmann din Rehovot și Institutul de Cercetări Științifice din Bogota (Columbia) a fost semnat la Bogota în prezența președintelui statului, Belisario Betancour, care a ținut să parafazeze textul pentru a ilustra importanța acestei viitoare colaborări.

• Elie Wiesel, președintele Consiliului Memorial al Holocaustului, din S.U.A., scriitor de renume internațional, a primit Marele Premiu al orașului Paris, pentru romanul său „Le Cinquième Fils“ („Al cincilea fiu“).

• Evrei de limbă maghiară, trăind azi în diferite state ale

lunii, se vor întîlni în iulie a.c. la Ierusalim. Va fi prima conferință internațională a evreilor de limbă maghiară. Conferința va fi prezidată de renumitul fizician Edward Teller.

În 1983, Israelul a găzduit 98 de congrese și întîlniri internaționale, numărul participanților fiind de aproape 30 000 străini. Faima Israelului de a asigura condiții ideale pentru ținerea unor congrese se oglindește în faptul că pînă acum s-a programat pe anul 1984 un număr mai mare de congrese decît cel din 1983.

SEMINAR

Din inițiativa Asociației Danemarca-Israel, la finele lunii aprilie, în orașul Aarhus, s-a desfășurat un seminar consacrat problemelor ridicate de antisemitismul actual în occident. Vor ține prelegeri personalități din Israel și din cele trei țări scandinave. Cu această ocazie a fost prezentat un program artistic și s-a organizat o expoziție a pictorului israelian Richard Raskin, avînd ca temă „Holocaustul și viața evreiască“.

Senatul Universității din Freiberg a hotărît recunoașterea gradelor universitare celor cărora le-au fost retrase în timpul dominației naziste. Au fost menționate 15 asemenea cazuri.

Cu prilejul participării Israelului la cel de-al 17-lea Tîrg internațional de la Cairo, reprezentant guvernului israelian, Gideon Patt, ministrul industriei și comerțului, și-a exprimat încrederea că relațiile comerciale dintre cele două țări se vor extinde, în avantaj reciproc.

Marele violonist Nathan Milstein a dat un concert la Zürich, beneficiul realizat fiind destinat școlilor O.R.T. (de calificare profesională a tinerilor evrei).

Manes Sperber a fost distins, pentru bogata sa activitate scriitoricească, cu numeroase premii literare, printre care „Marele premiu național austriac“ pe anul 1977.

Înzestrat cu înțelepciunea strămoșilor, fidel tradițiilor pașnice ale poporului din rîndurile căruia a făcut parte, Manes Sperber s-a evidențiat și ca un militant ferm în mișcarea partizanilor păcii. El a susținut cu tărie ideea unei Europe lipsite de arme nucleare. „Premiul păcii“, acordat cu puțin înainte de sfîrșitul său, constituie o apreciere a activității sale neostoite, dedicate luptei pentru adevăr, pentru o viață mai bună și dezvoltare pașnică a umanității.

I. BLUM

MODEL MATEMATIC

Un colectiv de specialiști de la filiala Institutului de cercetări pentru echipamente energetice din Cluj-Napoca a elaborat un model matematic implementat pe calculator, pentru optimizarea construcției electromagnetelor de curent continuu. În acest mod au fost rezolvate probleme privind stabilirea dimensiunilor standardizate pentru unele elemente ce intră în componența electromagnetelor, inclusiv pentru carcasa lor. Modelul matematic a permis găsirea, cu ajutorul calculatorului, a unor dimensiuni minime, economice.

MUZEU DE BIOLOGIE UMANA

La Palatul Culturii din Ploiești s-a deschis Muzeul de biologie umană, primul de acest fel din țară, care prezintă originea și evoluția vieții, anatomia, fiziologia și genetica umană. Piesă unică pentru muzeele din țara noastră este mlașua funcțional al organismului uman. Un spațiu organic integrat muzeului prezintă galeria savanților români din domeniul biologiei și medicinei, iar altul este rezervat expozițiilor temporare, în care vor fi prezentate cele peste 40 000 de piese din colecțiile de științele naturii ale muzeului.

EDITORIALE

În Editura tehnică au apărut câteva dicționare bilingve de specialitate. Printre acestea se numără „Dicționarul de geologie, mine, petrol“ (francez-român); „Dicționarul de metalurgie“ (român-francez); „Dicționarul de construcții de mașini“ (german-român). La Iași a apărut o valoroasă lucrare pentru cei ce activează în domeniul sanitar: „Mic dicționar medical“. Acesta reunește peste 8 000 de termeni fundamentali din domeniul medicinei, fiecare fiind transcris în limbile română, franceză, engleză și urmat de o definiție.

PLANTE MEDICINALE DE AMELIORARE

Un colectiv de specialiști de la Facultatea de Farmacie din Cluj-Napoca a analizat, cantitativ, substanțele active din câteva plante medicinale și aromatice, aflate în selecție și ameliorare la fermele institutului agronomic din localitate. Dintre plantele respective amintim zîrna austriacă, adusă din Noua Zeelandă, cimbru de grădină, brîndușa de toamnă, o specie de mac de grădină — unele plante provenind din culturi floricole existente de multe generații în Cluj-Napoca.

NOI HIBRIZI DE PORUMB

Cercetătorii de la Stațiunea agricolă din Turda au creat, fiind omologați, doi noi hibridi de porumb: hibridul simplu „Turda-213“, primul hibrid creat pe bază de prognoză genetică, și hibridul trilinear „Turda-19“, cu o rezistență deosebită la cădere. S-a și trecut la cultura lor, în vederea obținerii semințelor necesare pentru înmulțirea și extinderea în producție.

Manès Sperber

Era grav bolnav cînd i-a fost acordat „Premiul păcii“ de către Uniunea Librărilor din R. F. Germania. După câteva luni, la începutul lunii februarie 1984, a încetat din viață într-un spital din Paris, la vîrstă de 78 de ani.

Fișa biografică ne arată că s-a născut la Zablottov (Galiția), în 1905, ca fiu al unui rabin. În 1916 s-a stabilit, împreună cu părinții săi, la Viena. Aici a urmat gimnaziul și, în același timp, a activat în organizația Hașomer Hatair. În cursul studiilor a fost elevul și, ulterior, colaboratorul lui Alfred Adler, fondatorul psihologiei individuale comparate, despre a cărei viață și operă Manès Sperber a scris un studiu, publicat în 1926.

În perioada 1927—1933 a fost profesor de psihologie la diferite școli specializate din Berlin, unde a editat și o revistă de psihologie. După preluarea puterii de către naști, el s-a refugiat la Paris, unde a devenit unul dintre directorii renumitei edituri Calman-Lévy și fondatorul Institutului Internațional pentru Studierea și Combaterea Nazismului. Manès Sperber

devine, totodată, o prezență marcantă în literatura franceză.

Ca eseist, în lucrările sale s-a ocupat în mod strălucit de problemele vieții evreiești. Vom aminti două din scrierile sale în acest domeniu: „Hurban, sau certitudine de neconcepție“ (1979), în care analizează cauzele istorice ale antisemitismului, și volumul „Această iudaitate a mea — Încercare de autoportret“ (1978), unde scriitorul declară cu tărie apartenența sa la poporul evreu. El se autodefineste „evreu european“.

Ca romantic, Manès Sperber s-a afirmat prin fantazia sa, prin calitatea de observator cu pregătire filozofică a timpului său, reușind să împletească cunoașterea rațională și trăiri emoționale într-o relație densă. Profund cunoscător al culturii iudaice, devine, prin operele sale, un fervent apărător al iudaismului. În acest domeniu se situează trei fragmente autobiografice: „Sacagiul Gottes“, „Avertisment zadarnic“ și „Pînă mi se vor pune cioburi pe ochi“, care amintesc de tradiția naratoare a unui Isaac Bashevis Singer.

Dar Sperber dobîndește celebritatea, în

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

MESSAGES

Chief Rabbi dr. Moses Rosen

THE SONG OF SONGS

"The festival of our liberty" **וְהַחֲנוּכָה** brings with it a symphony of songs spread throughout the feast, beginning with the verses of the Hagaddah, with the first Seder evening right up to the grand Messianic vision of the prophet Isaiah, that we read on the last day of Pesach.

From the very first steps we made on the path of history we were guided by song and poetry. Moses and David, Solomon and Ezekiel, Miriam and Deborah, our poets and prophets, bards and folk singers, all of them endeavored to get right into the depth of the human soul and find there the golden vein of goodness and love. It is true, there have always been false prophets and poets. Balaam only wants to curse, and instead of seeking the nobility of soul he seeks revenge, hatred. The great battle waged by the guest of the Seder evening, the prophet Elijah, is that against the 450 "prophets" of Baal because they profane poetry, defile song and vision.

"The Song of Songs" is read halfway through the Pesach feast. It is a wonderful love story. The dialogue between Shulammitte and her shepherd, held there in the Holy places of Israel, is an undying poetical work by the one who was justly called **הַחֲכָם מִכָּל אָדָם** "the wisest of men" — SOLOMON, son of David, king of Jerusalem.

The Talmud tells us (Adaim tractate, chpt. 5) that our wisemen gathered to decide which of the books should be included among the Holy ones. When they got to "The Song of Songs" there were some who hesitated and wavered. A love poem among Biblical books? Should a romantic idyll find a place among the Holy writings?

Then Rabbi Akiba, the wise guide of one of the most heroic generations in our history, the brave among the brave, who with his sharp wit and nobility of soul defied the whole empire, martyr Akiba, who gave his life so that love should rule among men and not hatred, exclaimed:

"If the other writings are Holy then 'The Song of Songs' is the Holy among the Holies, because the whole world was created only for the day when it was given The Song of Songs".

This exclamation of our learned Akiba expresses the meaning of Israel's destiny, of human destiny generally. Life would not be worth living, the world could not exist were their prospects seen only through the prism of reality. A little dreaming, an ounce of uplift on the wings of vision, a little bit of poetry, a moment's refuge from the ugly and exasperating human existence, all of these push forward the cart of history towards the times that have not yet arrived, but which shall come, even if with some delay, and which we await every day (see the 13 Creeds of Maimonides).

Man finds resources of spiritual strength to face reality, only in song, only in poetry, that makes the same author, under his literary pseudonym the "Ecclesiast" **קְהִלָּה** exclaim: "The vanity of vanities, all are vanity".

If this truth is valid for Man generally, all the more so does it explain Israel's perennality. Could it have survived the terrible storms that swept over it had it not known, when the flames of the Roman stakes engulfed it or those of the inquisition, of the crematoriums or of the autos-de-fe, how to break in those moments the horizon of history and see the new order that was to come without doubt, in which, as Isaiah said in his feast song "And the wolf shall dwell with the lamb, and the leopard shall lie down with the kid".

The "wolves", in the shape of Roman legionaries, tore Akiba's body apart and he smiled **עֵינָיו מִשְׂמָח** because the eyes of his soul were filled with the rays of poetry and song, and he told his pupils:

"How should I not smile? Throughout my life, every day, I said our Creed «Shema Israel», the creed of human unity «Love your Lord God with all your heart, with all your soul and your whole being». I said to myself «when shall I fulfil in deeds this declaration» and now when the greatly yearned for moment has arrived and my everyday words turn into deed how should I not smile?"

וַיִּצְטַח נִשְׁחָת "And he expiated his soul with the word «EHAD». Unique, Unique Creator, Unique Creation (Talmud Bavli, Berachot Tractate, folio 61).

The Roman legionaries, poor Roman legionaries did not know how to sing, they only believed that they knew how to compose poetry, but they were wrong. As long as the poison of the beast flowed in them, they merely shouted but did not sing.

But Akiba smiled because he comprehended the invincible force of "The Song of Songs". Akiba saw the whole meaning of Creation in Song. Therefore, "The Song of Songs" is the Holy of the Holies.

A SYMBOL-CELEBRATION

Prof. dr. doc. Marcel Saragea was fêted on his 70th birthday at our kosher restaurant in Bucharest, on April 26, 1984, celebration organized by the Federation of Jewish Communities of Romania.

Participants were His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen and Mrs. dr. Moses Rosen, executive members of the Federation of Jewish Communities, academicians, university professors, distinguished men of science, leading medical men of the country, many members of the medi-

cal-social institutions of the Jewish Community of Bucharest.

Speakers were His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, acad. prof. dr. doc. Nicolae Cajal, acad. prof. dr. doc. Ștefan Milcu, prof. dr. doc. Vasile Vasilescu, prof. dr. doc. Marin Voiculescu, chairman of the Union of Medical Sciences Societies, dr. Margot Clopotaru and in conclusion, the fêted himself, prof. dr. doc. Marcel Saragea.

HIS EMINENCE

CHIEF RABBI DR. MOSES ROSEN

Bucharest

For the Pesach-feast I convey to you, to your family and to the whole dear Jewish community of Romania the wish "Hag Casher Vesameiah" on my behalf and on behalf of the Israeli people.

May genuine peace rule in Israel and throughout the world!

HAIM HERZOG

President of the State of Israel

HIS EMINENCE

CHIEF RABBI DR. MOSES ROSEN

Bucharest

The Executive of the "Shazar" Prize for Education has decided to award to Your Eminence the "Shazar Prize" for education for 5744 in homage and valuation of your Eminence's work of a life time in the education of the Jews in Romania and in developing links with Judaism and Israel.

Please accept our congratulations and best wishes for your and your wife, for a Casher vesameiah Pesach.

Dr. ELI TAVIN

HIS EMINENCE

CHIEF RABBI DR. MOSES ROSEN

Bucharest

The board of directors, officers and staff of the "American Jewish Joint Distribution Committee" join in sending you warm congratulations and heartfelt best wishes on your selection as a recipient of the prestigious Shazar award, a richly deserved tribute to your unparalleled devotion and m'sirat nefesh to your people. May you go m'chayil el chayil!

HENRY TAUB

RALPH I. GOLDMAN

President

Executive vice-president

PESACH 5744 IN ROMANIA

The Federation of Jewish Communities of Romania was preoccupied, several months prior to Pesach, with ensuring to all Jews the possibility of observing the prescriptions of the feast of Pesach, even to those who live in the remotest corners of the country.

Almost 120000 kg of matzoth and matzoth-meal, sufficient quantities of kosher food and drinks were order and prepared with care, immediately after Rosh Hashana, that is 5-6 months ago. This year, more adequate materials were sent to help the Talmud Torah courses, so that each student should know the significance of the feast and its whole procedure. Documentary materials, essays and fiction were printed in the journal to assist our communities. Preparations for the material and spiritual conditions were concern of our Federation's leadership under the guidance of His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, assisted by a team that included lawyer Emil Sechter, general secretary of the Federation of Jewish Communities (for the communities in the country), eng. Theodor Blumenfeld, chairman of the Jewish Community of Bucharest (for the Bucharest community and not only for this), Samuel Edelstein (for matters related to assistance) and others.

THE FEAST STARTED WITH THE "SEDER OF THE LITTLE ONES"...

Hundreds of community members came on Sunday, April 15, 1984, to see the avant-première of the Pesach feast—the wonderful Seder of the Talmud Torah students of Bucharest, held on that evening in the Great Synagogue.

Once, 26 years ago, the Bucharest Talmud Torah Seder was a singular case in the country, said His Eminence in his sermon held on the occasion. This year of 5744, we are glad to say that many such Seders are held in numerous communities in the country, proof of the concern of an impressive number of communities in preparing the young members of our congregation to know what it means to be a Jew and that being a citizen of socialist Romania is perfectly compatible with being a dignified member of the Jewish community that respects our millenary tradition. And it is good to see Talmud Torah students who held their Seder in Bucharest 26 years ago, now parents themselves, bringing their children to the Talmud Torah and movingly watch the Seder of their children.

...AND IS CONTINUED WITH OUR SEDER

How many Seders? (we refer to group Seders, organized by our Federation).

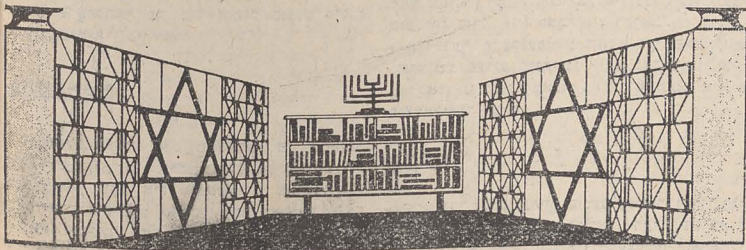
You will say two, according to the number of Seder evenings in Diaspora. Wrong! Only in Bucharest, seven group Seders are arranged on each one of the Seder evenings (including three at the Choral Temple and the headquarters of the Federation of the Jewish Community, genuine kol dihin Seders, ensured to hundreds of Jews who wish to celebrate the traditional Seder sheltered from any care). His Eminence, together with Mrs. dr. Moses Rosen and the other executive members visited these Seders and those in our old people's homes. Then they took part, on the first evening, in the Seder of those who day in, day out, work directly in the blessed activity of our Holy community, and on the second Seder evening, arranged especially for those who, concerned only with their chosen profession, return only now to Judaism, and to whom His Eminence gave extensive explanations to the effect that the "profession of a Jew" is not acquired easily either. The return to the roots is the work of age, of time and wisdom, but the durability and future vitality of the seed must be ensured by the work of the gardener. Work in which His Eminence, active, inexhaustible mesader, varied from one evening to another found impressive ways of convincing all those present of the beauty and depth of Judaism.

They were delightful, unforgettable evenings, and lasted well after midnight.

A PUN AND A GREAT REALITY

הֵנָּה מֵה מִזֶּה נִשְׁמָח "How well and pleasant it is when brothers sit together". And, on one of these evenings, scanning the large table of those sitting together at our Seder, thinking of our 7000 brothers, sisters and children who celebrated Seder together in so many group Seders of our Jewish communities in the country, a pun came to my mind in the enchanting Biblical language. **Shevet ahim** — sitting (together) of the brothers is preceded by **shuvat ahim** — the return of the brothers. Is not this a beneficial symptom of the "revival of a whole people" in our days? A revival whose implications cannot easily be foreseen by history in all its scope. Yes, our Seders are symptomatic.

All the sermons held by His Eminence this Pesach were full of essence and Jewish dignity, of love for his congregation, and of respect and gratitude for socialist Romania that ensures us all conditions for a free and dignified life. Ten sermons held on the eight days of Pesach and at the Talmud Torah pre-Seder, each one being original and relished by those present.

פסח תשמ"ד אין אונזערע קהילות

(שטח פון זייט 11)

אלע אונזערע מיט זיין אומדערשטענער ענער-
גיע און איבערצייגונגס-קראפט. מע זענען געווען
דערהויבער, אומפארענטלעכע אונזער.

„מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד“, איז
מיר געקומען א אויפן געדאנק, ווען איך האב זיך
ארויסגעקוקט און געזען דעם עולם אחים די גע-
דעמטע מיטן, ביים סדר, און ווען כ'האב זיך
דערמאנט אין אונזערע 7 מיוזנט ברידער און
שוועסטער וואס פויערן און נאנצן לאנד דעם זמן
חרותן אין די אייניגעמדיקע סדרים איבערן
נאנצן לאנד. גלייכצייטיק איז מיר געקומען אויפן
געדאנק דער סימבאלישער ווערטער — „שפיל פון
אונזער באצויבערטן לשון — קורש, „שבת אחים“
— ברוידע אייניגען, און „שבת אחים“ — דער
צוריקער פון ברוידע. איך דאס נישט א מער-
ווייניגער סימפאטא פונעם „ווייניגער“ פון
א נאנצן פאלק אין אונזערע מענט?

יא, אונזערע סדרים אין היינטיקן רומעניע וואס
קומען פאר אונזערן צייטן פון פריהייט און גלייכ-
בארעכטיגונג — זענען סימפאטאטישע.
דערפאר האט דער רב הראשי שליט'א, באקאנט
אין אלע זיינע אינהאלטסרייכע דרשות זיין דאן-
קאראקטער פאר דעם סאציאליסטישן רומעניע, וואס
דערמאנט אונז זיך אויסצולעבן אלס יידן, אלס
לאזאלע קליינע פון א לאנד וועמענס געזעצן בא-
שיצן אונז קעגן די אלע פרויז פארלעצן די
נארמען פון א פריינדלעך צוזאמענלעבן צווישן
רומענישן פאלק און די איבעריקע נאציאנאלי-
טעטן.

אזעלכע סדרים האבן ארגאניזירט אויך די אנדערע קהילות אין לאנד. אלע כשרע רעסטא-
נען, אין אויך קהילות וואס האבן נישט אזעלכע רעסטאראנען האבן פארזיכערט עסן כשר לפסח
און אלע מען יום-טוב.

סדר כ"ה-כ"ז Seder la Templu coral

תורה געדאנקען פון ליובאוויטשער
רבנים רייד, וועגן ספירת-העומר

ווי עס איז באוואוסט אז ספירת העומר איז א
הכנה צו מתן תורה, וואס דערפאר איז גלייך ווי
עס ווערן פארענדליק די ניין און פערציג טעג פון
ספירת-העומר, קומט דער יום-טוב שבעות-מתן
תורה.
די שייכות פון ספירה מיט מתן-תורה דרוקט
זיך אויס אין דעם, וואס ביידע, ספירה און מתן
תורה, זענען פארבונדן מיט יעדן אידן אלס א
פרט. אויף ספירת העומר זאגט די נגמא: „שתחא
ספירה כלל אחד ואחד“, וואס יעדער איד באזונ-
דער דארף ציילן ספירה. וואס דערמיט איז ספירת-
העומר אנדערש פון ספירת שמייטן וויבאלד: ש-
מייטן וויבאלד איז דרוקט די ספירה דורך בית-דין,
עס איז אין ספירה פאר אלע אידן, אבער ספירת-
העומר ציילט יעדער איד באזונדער פאר זיך.
און אזוי איז אויך מתן תורה נישט נאר פארן
כלל ישראל, נאר דער איבערשטער זאגט צו יעדן
אידן באזונדער: „אבנתי ה' אלקיך.“ (שמואל יח).
יעדן אידן באזונדער נישט דער איבערשטער די
תורה, דער זאגט יעדן באזונדער און ער זאל לער-
נען און מקיים זיין אלע תרי"ג מצוות, ער נישט אים
אויך כוח אויף דעם, (אלקמן).
דערמיט איז מכאן דער אלטער רבי (אין קומט
תורה) דעם לשון הפסוק: תפירו משיחיו יום,
הנם אז מען ציילט דאך נאר ניין און פערציג טעג?
ווייל דורך דעם ציילן די ניין און פערציג — וואס
דורך דעם איז מען משיח'דיג, די מ' שטען ביי-
גה — ווערט אויפן פופציגסטן טאג נמשך דער
שער החמשים — דער ענין פון מתן תורה. די מ'ט
שערי בניה ווערן נמשך דורך דער עבודה פון ס-
פירת העומר דורך יעדן מאָל ציילן ווערט נמשך
אשר, דעריבער איז דער לשון פון ספירת-העומר:
יום אחד, שני ימים, שלשה ימים, וכו', א משה
וואס נעמט ארויף אין זיך אויך די פריערדיקע טעג,
און נישט מיינספער סדרים פון יעדן צוקומענדיקן
טאג באזונדער! ווייל עס איז אזא בחינה וואוהין
— ווייל יעדן טאג איז מען משיח'דיג נאך א שער.
דעם שער הנג' קאן מען אבער נישט משיח'דיג
זיין דורך עבודה! ווייל עס איז אזא בחינה וואוהין
עבודה הארט קען נישט דערלאנגען, פונדעסט-
וועגן נאך דעם וואס מען איז משיח'דיג די מ'ט ש-
ערי דורכן ציילן ניין און פערציג טעג, ווערט
דורך דעם אויפן פופציגסטן טאג געגעבן מלמעלה
דעם שער הנג' בדרך התעוררת דלעילא און דאס
איז דער „תפירה חמשים יום“, אויך דער שער
הנג' — ווייל ער ווערט טאקע געגעבן אבער נאך
דער ספירה פון „שבע שבתות תמימות“.

כאטש אז דער שער הנג' וואס ווערט נמשך אין
יום החמשים לעומר איז פארבונדן מיט מתן תורה,
פונדעסטוועגן זאגט דער אלטער רבי אין שלחן
און נישט מיינספער סדרים פון יעדן צוקומענדיקן
טאג באזונדער! ווייל עס איז אזא בחינה וואוהין
— ווייל יעדן טאג איז מען משיח'דיג נאך א שער.
דעם שער הנג' קאן מען אבער נישט משיח'דיג
זיין דורך עבודה! ווייל עס איז אזא בחינה וואוהין
עבודה הארט קען נישט דערלאנגען, פונדעסט-
וועגן נאך דעם וואס מען איז משיח'דיג די מ'ט ש-
ערי דורכן ציילן ניין און פערציג טעג, ווערט
דורך דעם אויפן פופציגסטן טאג געגעבן מלמעלה
דעם שער הנג' בדרך התעוררת דלעילא און דאס
איז דער „תפירה חמשים יום“, אויך דער שער
הנג' — ווייל ער ווערט טאקע געגעבן אבער נאך
דער ספירה פון „שבע שבתות תמימות“.

ידיעות פון דער יידישער וועלט

אין אינעם „היוז פונעם שריפטשטעלער“ איז
ה'אבן, פארענקומען א פייערלעכע פארזאמלונג.
מיט דער געלעגנהייט, האט דער שריפטשטעלער
שאול כרמל באקומען די פרעמיע „ציון“.

די יידישע קהילה פון שטראסבורג איז זיך ארגא-
ניזאציע „קריה“, האבן אויסגעדרוקט ווערן שארפן
פראקטעס דער מוניציפאליטעט פון דער שטאט
קעגן די אקציעס פון די עקסטרעם רעכטע אין
עלזאס, פון דיסקרימינאציע קעגן די פערמדע
און קעגן די עטנישע מינעדריהייטן.

דער אמבאסאדאר פון מערב — דייטשלאנד אין
ישראל האט דאגירט דעם פארבאנד פון די זין
און די טעכטער פון די דעפאטירטע יידן פון
פראקטעס א טישע וועגן צו פלאנצן 7000 ביי-
מער אין אנדעק פון די 7000 דייטשישע יידן,
אנטפאנענע קיין פראנקרייך און דערנאך דעפאר-
טירטע קיין אויסווייז.

אין לויף פונעם יאר 1983, האבן 35000 לוי-
באנערע באקומען מעדיצינישע הילף אין די
קליניקעס פון ישראל, וואס געפונען זיך לעג-
נאויס דער גרענעץ דער ליבאנעזישער גרענעץ.
די העלפט פון זיי זענען געווען מוסולמענער.

אין קאפנהאגן איז געשאפן געווארן א נייער
מריז פון לימוד פאר גימנאזיע שילער אין סמ-
דענט, מיט א פראגראם וואס וועט זיי נעמען
באקענט מיט די פראבלעמעס פונעם היינטיג-
מיטן יידנטום.

די בארימטע ישראליקע זינגערען אילגית, אויס-
געפירט די מעלאדיע „לשנה הבאה“... די דייטש
אקטיארן האבן ציטירט טעקסטן פון יידישע מח-
ברים.

ריקא זארא
די בארימטע זינגערין ריקא זארא, וועלכע
לעבט אין פראנקרייך, האט נישט לאנג ארויס-
געלאזט א פליטע אין וועלכע ס'זענען פארע-
נטערטע טעלעכע פון אידע בארימטע מע-
לאדיעס. „נעמענדיק אין אכט א מין געווער
איז די מוזיק, ווייל איך אפמערקן מיינ צוואנציק
יארדיקע טעטיקייט אויפן נעכט פון נעזאגט — האט
זי געזאגט — אויסשליסלעך מיט ישראל'דיקע ליי-
דער, גענוגענע אין עברית“.

פייערלעכקייט
עמוס עזן, איינער פון די באוואוסטע שרייבערס
פון מדינת ישראל, האט אנטייל — געשטען אין
לאנדאן אויף א פייערלעכקייט וואס איז געווער-
מעט געווארן דעם דערשיינען אין ענגלישער ווער-
סיע זיין בוך: „אין לאנד פון ישראל“.

בקיזור
מיט דער געלעגנהייט פונעם אפמערקן צו יאר
זינט ס'איז געניינדעט געווארן דער „פארבאנד“
פון די ישראל שייבערס אין רומענישער שפראך,

הרב יוסי אייזנבערג האט באקומען דעם „עהרן
לעניאן“, די הויכע באערונג וואס ווערט געגעבן
אין פראנקרייך פאר די וואס האבן גרויסע פאר-
דינסטן פארן לאנד. שוין איבער 20 יאר איז ער
פירט אן מיט דערפאלג די יידישע עמיסיעס פון
דער פראנצויזישער טעלעוויזיע.

דער נעוועזער קאנצלער, פון מערב — דייט-
שלאנד העלפט שטיצן, וואס איז א גוטער פאר-
נימט, וועט שפילן אלס סאלידאריטעט אויף א קאנצערט
פון דעם סימפאנישן אקעסטער פון מדינת יש-
ראל, דיריזירט פון לעאנארד גענעשטיין. דער
קאנצערט וועט פארקומען אין יום — העצמאות.

דער טריפונאל פון מעמינגען (ד-בר) האט פאר-
שטעט אויף 5 יאר מיט 6 חרדישע תפישות, יאָוער
יאָראַך, א געוועזענער פאליציי און אוקראינע,
פארן באטייליקן זיך אין מאַרדן יידן.

דער פרעזידענט פון באנק לאמיו פון ישראל,
ערנעסט יפה, האט באקומען די מעדאליע „בני
ברית“, פאר זיינע גרויסע פארדינסטן וואס ער
האט געבראכט דער מענטשהייט.

דער פרעזידענט פון בראזיליע, דזשאָאָ פינע-
רעדא, האט זיך באטייליקט אין דער צערעמאני-
ע נע פונעם דערפערנען א ביינע פליגל פון דער
בית-אבות פון סאן-פאולא ווו ער האט זיך האר-
ציק אונטערהאלטן מיט אירען דיגנאטאר, אן אלטע
אקטיוויסטיק אויפן סאציאלן געביט און א גע-
וועזענע פריינדיק פון דער פרעזידענט פארש-
טארבענע מוטער.

הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען

שיר השירים

טעגן, דאָס אלעס אייניקלעכע שטופט פאַראַוויס דעם וואָגן פון דער געשיכטע, צו צייטן וואָס זענען נאָך נישט געקומען, אָבער טראָץ דעם וואָס זיי פאַרשפּעטיקן, וועלן זיי דאָך קומען. „מיר וואַרטן אויף זיי יעדן טאָג“ (זע דעם אני מאַכן פון רמב"ם).

נאָר אין געזאָגט און אין פאַעזיע געפונט דער מענטש דעם נויטמיטן כח מיט וועלכן ער קען זיך פאַרמעסטן מיט דער ווירקלעכקייט. דאָס מאַכט דעם זעלבן מחבר אונזערע דעם ליטעראַ-רישן פּסעוודאָנים „קהלת“, אויסצורודן „הכל הכל – הכל הכל“.

אויב דער אמת איז נילטיק פאַרן מענטש בכלל, ער אַהט כּמה וכמה טייטשען דעם אייביקייט פון ישראל. וואָלט ישראל געקאַנט איבערלעבן די שרעקלעכע שטורעם פון זיין געשיכטע, ווען אין מאַמענט ווען די פּלאַמען פיער פון די רוימער, אָדער פון די אינוואַזיעס, פון זיין קריסטאָלאָגיע האָבן געברענגט זיין גור, וואָלט אים גוט געלונגען צו שפּאַלען די האַרציגקייט פון דער היסטאָריע און צו זען די נייע אַרדענונג וואָס וועט געבוירן ווערן און קומען, די צייט וועגן וועלכער ישיעהו, שליסנדיק דעם יום טוב פסח זאָגט: „וגר זאב עם כבש וגדי עם נמר ירבה“ א וואָרף וועט וווינען מיט א שפּעלעך, און א צי-געלע מיט א פאַנטעזע“.

„דו וועלך“ אין געשטאַלט פון רוימישע לע-גיאַטור, האָבן גערויסן שטיקער פון עקיבא'ס לייב און ער האָט געשטייבט „רבי עקיבא משחק“, ווייל זיינע נויטמיטע אויגן זענען געווען איבער-פולט מיט די שטראַלן פון דער פאַעזיע און פון געזאָגט, און ער האָט גערעדט צו זיינע תּלמידים „פאַרוואָס זאָל איך נישט שטייבן? און מיין נאָמינע לעבן ווען איך האָב יעדן טאָג געזאָגט“ שפעט ישראלי, דעם אויסדרוק פון מענטשלעכער אייניקייט, זאָלסט לייבן האָבן דיין גאָט מיטן גאָנצן האַרץ, מיט דיין גאָנצער נשמה און דיין גאָנצן וועגן (כל לבבך, כל נפשך וככל מאורך). האָב איך מיר געזאָגט? ווען וועל איך אויספירן דורך מעשים מיין אמונה? און אצינד ווען די לאַנג דערוואַרטעטע רגע איז געקומען, און מיינע מאָ-געלעכע ווערטער ווערן פאַרוואַנדלט אין מע-שים, פאַרוואַנדלט זאָל איך גיט שטייבן?“ וועגן נשמתו באהר. און ער האָט געווינט זיין נשמה מיטן וואָרט „אייניקייט“, די אייניקייט פון נעם בורא, די אייניקייט פון דער בריאה (תּלמוד בבלי, מס. ברכות, דף סא).

די הויכע לעגיאַטור נעכט, האָבן נישט געקענט ווינען, זיי האָבן נאָר געמיינט און זיי קענען שרייבן פאַעזיעס, נאָר זיי האָבן זיך אָפּגעגאָסן. און אזוי-לאַנג ווי די חיישע גיפט איז געווען אין זיין, האָבן זיי נאָר גערויטשט, נישט געווינען.

עקיבא אָבער, האָט געשטייבט, ווייל ער האָט פאַרשטאַנען דעם כח, דעם אומבאָווינקלדיקן כח פון „שיר השירים“, עקיבא האָט געזען דעם גאָנצן זינען פון דער בריאה, אין געזאָגט. דערפאַר איז „שיר השירים“ דער הייליקסטער פון אלע געזאָגטע.

א סימבאלישע פיערלעכקייט

דאָנערשטיק דעם 26סטן אפריל די.ה. האָט די פּעדעראַציע פון די יידישע קהילות אין רומעניע אָנגענומען די פיערלעכקייט פון באַזען דעם פּראָ-ד"ר דאָז. מאַרשעל סאַראַדאַ צו זיין 70סטן געבוירן טאָג.

„זענען ביגעווען די מיטגלידער פון דער פּע-דעראַציע אָנפירערשאַפט, אַקאַדעמיע מיטגלידער, וויסנשאַפטלער, מיטגלידער פונעם מעדיצינישן קאָרפּוס, אָנגעזענע אינטעלעקטואַלן און עסקנים פון אונזער קהילה. דערפונעם די פיערלעכקייט האָט דער פּע-זידענט פון דער בוקאַרעשטער קהילה ה' ט. בלוי-

טעלעגראמע א באגריסונג פאר פסח

לכבוד הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען

בוקארעשט

זאָל גאָט העלפּן מיר זאָלן זוכה זיין צו א אמת'ן שלום אין ישראל און אויף דער גאָרער וועלט! היים הערצאָג פּרעזידענט פון מדינת ישראל.

א פרעמיע „שאַזאַר“ פאַר אונזער רב הראשי שליט"א

א באגריסונג-טעלעגראם

די מערדונג-טעלעגראם

דער דירעקטע-קאָמיטעט, די אָנפירער און אָנ-געשטעלטע פון „אַמעריקען דזשיש דיסטרי-בושן קאָמיטע“ (ווענדעט איך וואַרעמע באַנו-סונגען און די בעסטע ווינטשן אין צוזאַמענהאַנג מיטן פּאַרטיילן איך די פּרעסטיזשפּולע פרעמיע „שאַזאַר“, אַלס אָנערקענונג פאַר איינער גרויסער איי-בערגעבניס און אומענדלעכער מסירת נפש לַבני אונזער פּאַלק. מיר ווינטשן איך איר זאָלט פאַרזעצן איינער טעטיקייט מיט וויסערדיקע גרויסע דערפאַלגן. הענרי טאוב פּרעזידענט עקזעקוטיוו וויצעפּרעזידענט

דער אָנפיר קאָמיטעט פון דער פרעמיע פאַר ה' נור, „שאַזאַר“, האָט באַשלאָסן צו געבן איך, דעם רב הראשי, די פרעמיע „שאַזאַר“ פאַרן יאָר תש-סד, אַלס אָנערקענונג און שפּענונג פאַר דעם ווערק פון איינער לעבן, דעם חינוך פון די יידן רומעניע, און פאַרן אַנטוויקלען די באַצונגען מיטן אַלגעמיינלעכען ייִדנטום און מיט ישראל. מיר בעטן איר זאָלט אָננעמען אונזערע באַנו-סונגען און אונזערע גוטע ווינטשן פאַר איר און דער רבנית, פאַר א כשרן פּרזיליקן פסח. ד"ר אליהו תבין

א פראָטאָקאָלאָרער באַזוך

דירעקטאָר פון בית – אבות, „אַמאָלא און הרב הראשי ד"ר ראָזען“, פּראָפ. ד"ר. רומער, – די רעקטאָר פון דער קאָנצעלאַריע פונעם הרב הראשי און פּראָפ. ה. רומער, הויפט – רעדאקטאָר פון אוי-זער „צייטשריפט“. זיין עקסעלענץ ה' אַמבאַסאַדאָר צבי בראַש האָט געווענדעט דעם רב הראשי אין דעם גאַנצן רומענישן ייִדנטום, באַגריסונגען און ברודערלעכע ווינטשן פון „הי כשר ישמע“, אין צוזאַמענהאַנג מיט די פסח געזונגען פון יאָר תש-סד. דער רב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען שליט"א, האָט אויסגעדרוקט זיין נאָמען, אין נאָמען פון דער פּעדעראַציע און פונעם גאַנצן רומענישן ייִדנטום, זיין דאנק פאַר די גוטע ווינטשן, און האָט געווענדעט פון זיין זייט די בעסטע ווינטשן פון שלום און פּראָפּערטעט אַלע אונזערע בריו-דער פונעם הייליקן לאַנד. דער צוזאַמענטרעף איז פאַרגעקומען אין א האַר-ציקער ברודערלעכער אַטמאָספּעראַ.

פסח תש-סד אין אונזערע קהילות

קורסאַנטן. אַזעלכע סדרים זענען פאַרגעקומען אין א סך קהילות פונעם לאַנד. מיט 26 יאָר צוריק, – האָט געזאָגט דער רב הראשי אין זיין דריש, איז דער תּלמוד תורה סדר אין בוקאַרעשט געווען א זעלנע-הייט נישט נאָר דאָ אין לאַנד, היינט, און יאָר תש – מר האָבן מיר די פּריער פּעסעצושטעלן אַזעלכע סדרים קומען פאַר אין א סך קהילות פון לאַנד, און אונזערע קינדער ווערן דערציילט אין גייסט פון ייִדישקייט און אין גייסט פון לאַ-יאַלע בירגער פון דעם לאַנד. סע פרייט אונז דער פּאַקט – האָט אַזעלכע פון רב הראשי – אייניקע פון די תּלמוד תורה קורסאַנטן 26 האָבן געפּראָוועט דאָ דעם סדר צוריק מיט 26 יאָר, זענען היינט געלעבט פון קינדער, זיי ברענ-גען זייערע קינדער אין תּלמוד תורה און באַטייליקט זיך איצט צו זייער סדר. נישט ווייניקער פרייט אונז איך דער פּאַקט וואָס אייניקע פון די היי-טיקע תּלמוד תורה קורסאַנטן, זענען די איי-ציטאַטן פון די סדרים אין זייערע משפּחות. סע זענען פאַראַן אַזעלכע יידישע משפּחות וואָס דער-פאַרן דורך זייערע קינדער אַפּפּאָס און אונזער כאַ-פּריינגס יום – טוב פון אונזער פּרע'ס יאָר, און ווי שווער איז צו געווינען דעם פרייהייט און די ווירער פון א ייִד.

פסח דאָרשט איר פּרעגן דעם רב ווי אויז זיך צוגעבירטן צו דעם גרויסן יום – טוב. ווייניק מענטשן ווייסן אָבער, אז מיט א סך חדשים פאַר פסח, גרויס שוין צו אונזער פּע-דע-ראַציע אלעם גיטמיקע, איז אַלע יידן וואָס ווילן האַלטן פסח, ווי זיי זאָלן זיך גיט געפונען, אין א גרעסערע שטאַט אָדער אין א פאַרוואַרפּענעט ישוב – זאָלן קענען פיערן דעם יום – טוב לויט אונזער טראַדיציע. כמעט 120 טויזנט ק"ג מצות און מצה מעל, שפיין און פסח דיקע משפּחות, זענען באַשטעלט געוואָרן באַד נאָך די ימים – נוראים. די תּל-מוד תורה מורסאַנטן און אַלע מיטגלידער פון אונזערע קהילות האָבן באַקומען די געהעריקע אינפּאָרטאַציעס מאַטעריאַלן כּונען די פסח פּי-רעגלען. די אַלע פּאַרבראָייטונגען זענען אָנגע-פירט געוואָרן פונעם הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען שליט"א, סעקאָנדרים פונעם גענעראַל-סע-קרעטאָר פון דער פּעדעראַציע ה' אדוה. עמיל שעכטער, פונעם פּרעזידענט פון דער בוקאַרעשטער קהילה ה' אינזש. טעאָדאָר כּלומענעלער, פון דער סאַציאַלער אַפּטיילונג ה' סאַמועל עדעלשטיין און אנדערע. די היבערע עולם און קומען זונטיק דעם 15טן אפריל אין דער גרויסער שול אַנטיש צונע-מען צום ווונדערבארן סדר פון די תּלמוד תורה

הרב הראשי דר. דוד משה רוזן

שיר השירים

בקרן העולם היה נ'גנל של חיות טורפות. אל-מלא היה כנפס האדם בח השירה, קצת חזון, קצת חלום, קצת שלילה של המציאות המוכזרת והאכזרית, האדם לא היה יכול להתקיים בצלם אלקים שבו היה גם הוא כאחת מן החיות. כל העולם היה כזכוכת שיר השירים ועל אחת כמה וכמה כשהמדובר בעם ישראל שלא היה יכול להתקיים אפילו שעה אחת בעולם של שנאה, בלי החזון, בלי השירה.

ורבי עקיבא משחק... אפילו כשהוא זאבים נושבים את בשרו, הוא מרנין ששיר השירים קדשיו, וכיבא יום שבו יקוימו דברי הנביא, ונר זכר עם כבש" ואפילו החרד נדא עורדו קופצים עליו וכל השונדא וכלבא וחומרא וכו'. רבי עקיבא משחק מפני שהוא מאמין באמונה שלמה, באמונת "שיר השירים" שבמעמקי נפשו בימים שבהם, ונמר עבדו ורבי.

לכן יצאה נשמתו ב"אחר" מפני שלפני עיניו, ברנע האחרון, ההשקפה של "אחר" של אחרות הבריה מלאה שחוק את פיו של הקדוש מפני שחוק-סוף בא לידו לקיים רעיון שנשכח של אחרות. ה"זאבים", הלגינורים של רומי שסרקו את עורו דו במספרות חשבו שהם "משוררים" אבל ככלעם בשעתו לבם היה מלא אדם ושנאה של חיות טורפת.

עקיבא נצח אותם ונשאר נצחי מפני שהוא הבין את הכח האמיתי של "שיר השירים" ולכן הוא השיר נקראו "קדשיו קדשים", לכן הזאבים שהשבו שהם משוררים, שמש, שם רשעים, רוקב בתוך אשפת ההיסטוריה ועם ישראל חי ובכל דוד ודודו אני שרים "שירה העדה על נאולתנו ועל פדות נפשו".

כבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א

וטיפוח משריהם ליהדות של ישראל. ברכותיו ואחוליו להגן פסח כשר ושמה לך ולרעיתך דר. אלי תבין

מברק ברכה

יהי רצון שתמשיך ללכת מחיל אל חיל הנרי טוב נשיא ה"דווינט"

חג הפסח

בקהילות יהודי רומניה

...וממשיך בסדרים שלנו

כמה סדרים? (מדובר בסדרים הקולטביים המ-אורגנוט ע"י ועד הקהילות). תאמרו שונים. טעות! לא נחשבתם. לא לפי מספר הסדרים כגולה. בכו-קדשם בלבד הוסדרו שבעה סדרים קולטביים כל-לילה. "שלושה בבית הכנסת הקרולי ובבית ועד הקהילות וכו'). מרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א, רעיונו, ויתר מנהיגו ועד קהילות יהודי רומניא ביקרו בסדרים האלה אחר כך באו וסדרו את הסדר באולם התגינות של קהילות יהודי בוקרשט. הסדר ארך עד אחרי הצוה. הסדר השני ארך עוד יותר, כי בו השתתפו יהודים אשר לפ-נים גם לא ידעו כלום על היהדות ומרן הרב הראשי הסביר להם את המנהגים. הנוער שר את התהנה כולה והנה כי בן הסתיימו הסדרים, הסתיים חג הפסח ואנחנו משיבים במסורת עמנו, דבר שהתאפשר הודות לחירויות במסורת בארצנו הרפובליקאית הסוציאליסטית האוחדות בארצנו הרפובליקאית אנחנו נתנים. כל נאומי ודרשותיו כבוד הרב הראשי הדניש את המצב הזה.

לכבוד הרב הראשי דר. משה רוזן שליט"א

בוקורשט

בשמי ובשם העם בישראל שולחה ברכת חג כשר ושמה לכבודו, לבני ביתו ולכל הקהלה היקרה של יהודי רומניה. מי יתן ונזכה כולנו לשלום אמת בארץ ובעולם.

חיים הרצוג

נשיא מדינת ישראל.

ביקור פרוטוקולרי

ביום שישי ה-13 באפריל י"ז, מר עזרי ברוש, שגריר מדינת ישראל בבוקרשט, עשה ביקור פרו-טוקולרי אצל מרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א, וי"ר ועד קהילות יהודי בוקרשט. כבודו בא כלווי: מר עזרי רבנר - יועץ; ארמנד לבון - מזכיר ראשון בשגרירות; גרעון נאמן - מזכיר שני, ולוי זיון ראש המחלקה הקונסולרית של השגרירות.

מצד ועד קהילות יהודי רומניא השתתפו: הרב ימי. מאריקוס, עו"ד אמיל שכטר מזכ"ל ועד קהילות יהודי רומניא, המנהלס מזכיר בלומפסד - יו"ר קהילות יהודי בוקרשט, חבר האקאדמיה פרו. דר. דודצנט ג. קז' - מנהל המחלקה הרפואית-סוציאלית של ועד קהילות יהודי רומניא, פרו.

ביום שישי ה-13 באפריל י"ז, מר עזרי ברוש, שגריר מדינת ישראל בבוקרשט, עשה ביקור פרו-טוקולרי אצל מרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א, וי"ר ועד קהילות יהודי בוקרשט. כבודו בא כלווי: מר עזרי רבנר - יועץ; ארמנד לבון - מזכיר ראשון בשגרירות; גרעון נאמן - מזכיר שני, ולוי זיון ראש המחלקה הקונסולרית של השגרירות.

מצד ועד קהילות יהודי רומניא השתתפו: הרב ימי. מאריקוס, עו"ד אמיל שכטר מזכ"ל ועד קהילות יהודי רומניא, המנהלס מזכיר בלומפסד - יו"ר קהילות יהודי בוקרשט, חבר האקאדמיה פרו. דר. דודצנט ג. קז' - מנהל המחלקה הרפואית-סוציאלית של ועד קהילות יהודי רומניא, פרו.

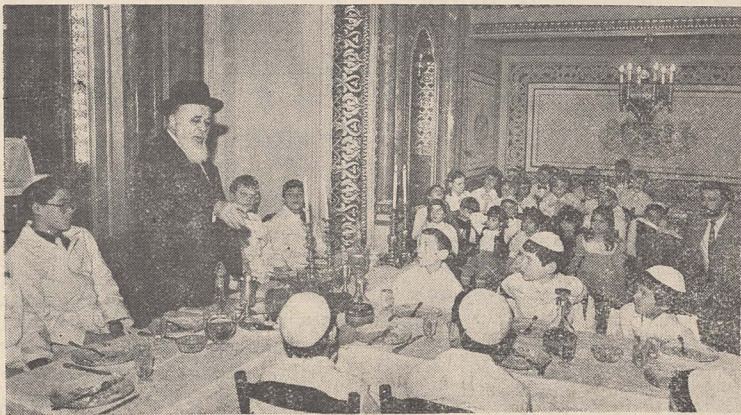
דברי תורה

פאת הרב יצחק מאיר מרילוט - בוקרשט

כחה עצמה. אבל זאת עוד יותר דחוק, כי הלא עיקר המצוה הוא לקיים "לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה", ועתה מה לי אם שכת דבר אחד ממשנתו או לא, הלא העיקר הוא רק לקיים מצוה "והגית בו יומם ולילה" וזאת קיים ומה לך עוד?

לכן מוכרחים לומר כי כונת ר' דוסתאי במאמרו "כל השוכח דבר אחד ממשנתו כאלו מתחייב בנפ-שו" הוא על האדם השוכח לקיים משה ששנה, ועתה אם שכת מחמת אונס "יכול אפילו תפסה עליו משנתו" ר"ל אם טעה בפירושו או פשוט שכת את הדיון שלמד ועושה את ההפך, אז אונס הוא ופטר, כי אונס רחמנא פטריה (ב"ב כ"ט) אבל שכת בז-דון, כלומר עושה עצמו כאילו "שכת", הוא רק אחר-דורש ואינו מקיים, עליו מעלה הכתוב כאילו את-חייב בנפשו, כי עיקר למודי התורה הוא קיומה, כי נענו כולם ואמרו תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידו מעשה (מדושן מ') ועיקר השלימות הוא ה-תכלית.

נוסף מהמלכת בימי ילדותי "שעתי הרבה פ-מים מאדונס אבי זקני (סבי) ה"צ"ר" אליעזר זאב וצ"ל האב בית-דין ד"ק"ק בוטישעטש שחזר ושנה פירושו של הבעל שם טוב על מאמרם במסכת ח-גיגה (דף טו ע"א) דלוי רומה "שנה פרוק מאה פ-מים לשונה פרוק מאה פעמים ואחר היינו שמכיון ליחודו של עולם (המלכת) הגם שבתלמוד הלשון ואחת הבעל שם טוב היה ברשותו להחליף המלה "אחת" ל"אחד" להגלות כוונתו. ובוה יש ליישב לשון התנא במשנה השוכח דבר אחד מה זה שמר-ניש המלה אחד הלא מספיק דבר בלא אחד אלא כוונתו לפירושו של הבעל שם טוב שבמשנתו לא יושבת את האחד כמו שמתיר הנביא ורמיה (ט-כב) אל יתהלל חכם בחכמתו שעל ידי חכמתו הגיע להקרא למדן ואל יתהלל הגבור שבגבורת שקדו-תו הגיע להקרא גדול בתורה אלא בזאת יתהלל השכל וידוע אותי כי זה העיקר ה"אותי" המקלט

Explicitnd Hagada...

מרור זה שאנו אוכלים על שום מה?